

**МОВЛЕННЄВІ СИТУАЦІЇ У ПРОЦЕСІ
КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО
НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ
учнів 7–9 класів**

Навчальний посібник

**Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогіки НАПН України**

**МОВЛЕННЄВІ СИТУАЦІЇ У ПРОЦЕСІ
КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ
ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ
УЧНІВ 7–9 КЛАСІВ**

(Навчальний посібник)

Київ-2025

УДК 373.016: 811

*Рекомендувано до друку вченою радою
Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 16 від 22 грудня 2025 р.)*

Авторський колектив: *Редько В.Г. (1.1), Горошкін І.О. (Передмова, 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4, 2.3.1, 2.3.2, 2.3.3), Пасічник О.С. (2.3.1, 2.3.2, 2.3.4), Яковчук М.В. (1.2, 2.1.1, 2.1.2, 2.2.1, 2.2.2)*

Експерт: *Малихін О.В.* – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України

Рецензенти:

Школяр Н.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Хмельницького національного університету

Осипенко М.О. – вчитель англійської мови Іванківського ліцею Іванківської селищної ради

Мовленнєві ситуації у процесі компетентнісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів 7–9 класів: навчальний посібник / за заг. ред. Горошкіна І.О. [Електронне видання]. – Київ : Педагогічна думка, 2025. – 84 с.

ISBN 978-966-644-797-8

Навчальний посібник «Мовленнєві ситуації у процесі компетентнісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів 7–9 класів» розроблено відповідно до Концепції Нової української школи, Державного стандарту базової середньої освіти та модельних навчальних програм з іноземних мов для 5–9 класів.

Видання розкриває теоретико-методичні засади ситуаційного підходу як ефективного засобу формування ключових та міжкультурної іншомовної комунікативної компетентностей учнів гімназії. Особливу увагу приділено використанню мовленнєвих ситуацій в навчальному процесі. Усі ситуації створено з урахуванням вікових та психологічних особливостей учнів, тем і сфер спілкування, передбачених чинними навчальними програмами.

Посібник рекомендовано вчителям іноземних мов закладів загальної середньої освіти, викладачам закладів вищої педагогічної освіти, авторам підручників і навчальних матеріалів, а також усім, хто цікавиться сучасними технологіями компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов.

УДК 373.016: 811

ISBN 978-966-644-797-8

© Інститут педагогіки НАПН України, 2025

© Редько В.Г., Горошкін І.О., Пасічник О.С.,
Яковчук М.В., 2025

© Педагогічна думка, 2025

**ВАЛЕРІЙ ГРИГОРОВИЧ РЕДЬКО
(1947 -2024)**

Ідея створення цього посібника належить багаторічному завідувачу відділу навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України, доктору педагогічних наук, професору Валерію Григоровичу Редьку, чия наукова спадщина й відданість розвитку методики навчання іноземних мов стали важливим підґрунтям для підготовки рукопису. Автори присвячують цей посібник світлій пам'яті Валерія Редька, з глибокою повагою вшановуючи його внесок у розвиток педагогічної науки.

ЗМІСТ

Передмова

Розділ 1. Дидактична і методична сутність ситуаційного підходу до компетентнісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів 7–9 класів в умовах оікс.....	7
1.1. <i>Ситуаційний підхід як засіб формування ключових і предметної компетентностей.....</i>	<i>7</i>
1.2. <i>Мовленнєві ситуації як інструмент формування ключових компетентностей учнів 7–8 класів у процесі навчання іноземних мов.....</i>	<i>18</i>
Розділ 2. Зміст мовленнєвих ситуацій як засобів формування механізмів іншомовного спілкування учнів 7–9 класів.....	26
2.1. 7 клас.....	26
2.1.1. <i>Монологічне мовлення.....</i>	<i>26</i>
2.1.2. <i>Діалогічне та полілогічне мовлення.....</i>	<i>29</i>
2.1.3. <i>Проектна діяльність.....</i>	<i>33</i>
2.1.4. <i>Медіація.....</i>	<i>40</i>
2.2. 8 клас.....	41
2.2.1. <i>Монологічне мовлення.....</i>	<i>41</i>
2.2.2. <i>Діалогічне та полілогічне мовлення.....</i>	<i>46</i>
2.2.3. <i>Проектна діяльність.....</i>	<i>52</i>
2.2.4. <i>Медіація.....</i>	<i>60</i>
2.3. 9 клас.....	61
2.3.1. <i>Монологічне мовлення.....</i>	<i>61</i>
2.3.2. <i>Діалогічне та полілогічне мовлення.....</i>	<i>67</i>
2.3.3. <i>Проектна діяльність.....</i>	<i>73</i>
2.3.4. <i>Медіація.....</i>	<i>80</i>
Рекомендована література.....	82

ПЕРЕДМОВА

Запропонований навчальний посібник є результатом науково-методичного пошуку авторського колективу відділу навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України в межах досліджень з проблеми створення освітнього іншомовного комунікативного середовища та технологій компетентісно орієнтованого навчання.

Посібник узагальнює теоретичні положення, емпіричні дані та практичний досвід апробації технології використання мовленнєвих ситуацій у 7–9 класах закладів загальної середньої середньої освіти. Він має чітку практичну спрямованість і покликаний допомогти вчителям в організації освітнього процесу.

У теоретичній частині (розділ 1) розкрито дидактичну сутність ситуаційного підходу, визначено функції мовленнєвих ситуацій, обґрунтовано їх місце в системі формування ключових і предметної компетентностей.

Практична частина (розділ 2) містить систематизований банк ситуаційних завдань для учнів 7-9 класів, згрупованих відповідно до видів мовленнєвої і навчальної діяльності: монологічне, діалогічне та полілогічне мовлення, проєктна діяльність і медіація. Усі ситуаційні завдання розроблено відповідно до чинних модельних навчальних програм з іноземних мов.

Запропоновані мовленнєві ситуації мають рекомендаційний характер. Учитель має повне право (ми навіть заохочуємо до цього) вільно змінювати, скорочувати, розширювати, адаптувати чи доповнювати їх залежно від рівня підготовки класу, інтересів і потреб конкретних учнів, наявного часу, технічних можливостей школи й власного творчого бачення уроку. Така гнучкість дозволяє максимально наблизити зміст занять до реального життя учнів і зробити навчання по-справжньому особистісно зорієнтованим.

Посібник адресовано насамперед учителям іноземних мов гімназій, які прагнуть зробити уроки живими й змістовними. Водночас він буде корисним викладачам закладів вищої педагогічної освіти, авторам підручників і навчальних матеріалів, а також усім, хто зацікавлений у модернізації методики навчання іноземних мов відповідно до сучасних європейських і національних освітніх орієнтирів.

Як працювати з посібником?

Посібник створено, щоб допомогти вам швидко й ефективно організувати живе іншомовне спілкування на уроці.

Крок 1

Відкрийте розділ потрібного класу (7, 8 чи 9).

Крок 2

Знайдіть тему, яка відповідає тематиці вашого уроку.

Крок 3

Виберіть необхідний вид діяльності учнів:

- монологічне мовлення;
- діалогічне/полілогічне мовлення;

- проєктна діяльність;
- медіація.

Крок 4

Перегляньте запропоновані мовленнєві ситуації.

Крок 5

Запропонуйте учням готову ситуацію безпосередньо з посібника
або

за потреби творчо адаптуйте її: змініть деталі, додайте елементи, скоротіть чи розширте залежно від рівня класу, інтересів учнів і ваших педагогічних цілей.

Сподіваємося, що запропоновані матеріали допоможуть учителям перетворити уроки іноземної мови на простір живого спілкування, а учням – відчувати радість від того, що можуть вільно й впевнено говорити іноземною мовою.

З найкращими побажаннями
авторський колектив

РОЗДІЛ 1. ДИДАКТИЧНА І МЕТОДИЧНА СУТНІСТЬ СИТУАЦІЙНОГО ПІДХОДУ ДО КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ 7-9 КЛАСІВ В УМОВАХ ОІКС

1.1. Ситуаційний підхід як засіб формування ключових і предметної компетентностей

Сучасні соціальні виклики об'єктивно детермінують відповідні трансформації й у шкільній іншомовній освіті. Насамперед, вони мотивують перегляд моделі навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти, переорієнтування її на компетентнісні засади, зокрема уточнення цілей і змісту навчання, зміну засобів їх імплементації у шкільну практику (Про освіту, 2017; Державний стандарт початкової освіти, 2019; Нова українська школа, 2016).

Здатність учнів у навчальних умовах оволодівати життєво необхідними іншомовними комунікативними вміннями, у тому числі розуміти й продукувати тексти відповідно до тем і завдань спілкування, може забезпечити лише освітня система, що містить особливі дидактичні засоби, спроможні змодельовати акт комунікації, передбачений цілями освітнього процесу. Вони мають давати учням змогу ефективно засвоювати механізми іншомовного спілкування, що за своїми параметрами, у тому числі мовною нормативністю, інформаційним наповненням і комунікативною культурою, відповідає усталеним нормам мовленнєвої взаємодії з носіями інших культур і традицій (Редько, Шаленко, Сотникова, Коваленко, та ін., 2021). З-поміж таких засобів особлива роль належить мовленнєвим ситуаціям як штучно створеним у навчальних умовах фрагментам комунікативної взаємодії, які з певними цілями виконують функції, властиві реальним умовам спілкування. За таких умов виникає потреба в розвитку іншомовних комунікативних умінь, якими оволодівають учні. Що ближчими до реальних комунікативних стандартів світу будуть мовленнєві дії учнів на уроках іноземної мови, то ефективнішою й переконливішою стане шкільна система навчання, що має формувати необхідні якості особистості в сучасному суспільстві.

Це потребує певної зміни технології навчання іноземних мов, зокрема трансформування та адаптування методів, форм, способів і засобів навчання до умов і потреб соціально оновленого світу, що зумовлює створення такої моделі освітнього процесу, яка б забезпечувала досягнення цілей, детермінованих світовим соціумом, сприяла формуванню ключових компетентностей, на що спроектована шкільна іншомовна освіта.

Сучасна наука розглядає спілкування як педагогічну категорію, яка виражає суб'єкт-суб'єктні відношення, що суттєво впливають на весь процес формування, виховання й розвитку особистості школяра (Мартинова, 2004; Harmer, 2007). У закладах загальної середньої освіти України навчання іншомовного спілкування визначають не тільки як процес, що забезпечує ознайомлення з цінностями чужомовного суспільства та передбачає вплив учителя на учня як суб'єкт навчання,

виховання й розвитку, а й вважають важливим засобом доступу до різноманітних цінностей світової спільноти й механізмом ознайомлення її з цінностями своїми та свого народу (Бігич, Бориско, Борецька, та ін., 2013).

Питання компетентнісно орієнтованого навчання не є новим для світового, зокрема європейського соціуму. Насамперед цю проблему порушено в Загальноєвропейських рекомендаціях із мовної освіти, де чітко зазначено про важливість побудови змісту навчання на засадах компетентнісного підходу (Ніколаєва, 2003). Цей напрям став пріоритетним у змісті деяких декларацій і рекомендацій Ради Європи і, відповідно, державних освітніх документів європейських країн (Recommendation, 2018). Помітне місце він також посів і в освітній політиці України (Державний стандарт початкової освіти, 2019; Нова українська школа, 2016); Савченко, 2018; Ляшенко, Топузов, 2021). Базові положення компетентнісно орієнтованого навчання викладено в наукових публікаціях українських (Савченко, 2018; Бігич, Бориско, Борецька, та ін., 2013; Полонська, 2017; Мартинова, 2004; Ляшенко, Топузов, 2021) та зарубіжних учених-педагогів (Rychen, Salganik, 2003; Pinter, 2006; Harmer, 2007).

Певною мірою цю проблему відображено в працях українських дослідників іншомовної освіти (Бігич, Бориско, Борецька, та ін., 2013; Редько, 2020; Полонська, 2017; Мартинова, 2004), зокрема питання особливостей організації навчання на компетентнісних засадах, аналіз фрагментів шкільних підручників, планування уроків відповідно до компетентнісного підходу тощо. Усе зазначене свідчить про невичерпність проблеми і створює підґрунтя для розширення мережі наукових досліджень, які ширше розкривали б різні аспекти упровадження нових технологій у шкільну практику.

Відповідність цілей і змісту навчання іншомовного спілкування реальному процесу комунікації є однією з найважливіших вимог до сучасної шкільної іншомовної освіти. Особливої актуальності ця проблема набуває останнім часом, коли в умовах глобалізаційних і технологічних трансформацій компетентнісний підхід до навчання будь-якого шкільного курсу, у тому числі й іноземної мови, перетворюється на філософію, що формує інноваційні погляди на освіту, а сама компетентнісна ідея в європейському і світовому просторі поступово наближається до рівня освітньої стратегії (Recommendation, 2018; Редько, 2020). Не обходить вона й вітчизняну шкільну освіту.

Поняття *«компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов»* трактуємо як своєрідну лінгводидактичну поліфункційну систему, структурні компоненти якої різнобічно спрямовані на комплексне формування в учнів ключових компетентностей і міжкультурної іншомовної комунікативної предметної компетентності як стратегічних комунікативних здатностей спілкуватись іноземною мовою та дотримуватись відповідної комунікативної поведінки в різноманітних ситуаціях мовленнєвої взаємодії у межах особистісної, публічної та освітньої сфер, передбачених шкільною навчальною програмою (Редько, Шаленко, Сотникова, Коваленко, та ін., 2021; Редько, 2021). За таких умов учні вчаться виконувати певні комунікативні завдання і реалізовувати типові мовленнєві потреби, що ситуативно можуть виникати у процесі їхньої життєдіяльності. Досягненню таких цілей може сприяти модель освітнього процесу, сутність змісту якої полягає в оптимально дібраному, раціонально методично

організованому й зумовленому ситуаціями спілкування мовному, мовленнєвому та інформаційному матеріалі. Вправи і завдання як засоби навчання забезпечують його методично доцільну презентацію й активізацію, скеровують навчальну діяльність учнів на формування в них механізмів іншомовної комунікативної взаємодії в усній і письмовій формах.

Формування ключових компетентностей засобами іноземної мови – це тривалий процес, який не закінчується вивченням певної теми спілкування або завершенням навчання в закладі загальної середньої освіти. Робота в цій сфері зумовлена тематикою, визначеною навчальною програмою для кожного класу. Серед ключових компетентностей є такі, формування яких може відбуватися постійно, у різних обсягах і напрямках упродовж усього процесу навчання іноземної мови в закладі середньої освіти. А є компетентності, вибіркоче формування яких можливе лише в межах окремих тем спілкування. Окрім того, формування окремих ключових компетентностей може здійснюватись інтегровано в межах кількох тем на різних етапах навчання, а навчальна діяльність у певному класі, цілеспрямовано скерована на формування певних ключових компетентностей, може не відбуватись. У зв'язку з цим доцільно диференційовано забезпечувати суб'єктів освітнього процесу необхідними вербальними та інформаційними матеріалами й передбачати методично раціональну організацію навчання для формування в них певної компетентності.

Як зазначалося вище, компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов доцільно розглядати не тільки як процес формування ключових компетентностей, але й також *міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності* як предметної метакомпетентності з усіма її компонентами (мовною, мовленнєвою, соціокультурною, навчально-стратегічною). Відповідно, цей феномен варто трактувати в таких аспектах:

1) міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність учнів – це сукупність здобутих учнями знань, сформованих умінь, навичок, способів діяльності, ставлень, мотивів, необхідних для усвідомленого виконання комунікативних дій, спрямованих на оволодіння іншомовним спілкуванням у межах вимог навчальної програми для кожного класу;

2) міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність – це інтегрована характеристика особистості, яка передбачає формування в неї здатності до набуття досвіду іншомовного спілкування в усній і письмовій формах у різних сферах життєдіяльності відповідно до програмових вимог та сприяє засвоєнню культурних цінностей народу-носія іноземної мови, яку учень вивчає. Формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності забезпечує діяльність, яку доцільно здійснювати у формі діалогу культур, яку має організовувати вчитель і/або сприяти цьому зміст підручника як основного засобу навчання у межах таких структурних компонентів: *мотиваційного* (ставлення учнів до навчання й усвідомлення соціальної потреби в оволодінні іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування, формування ціннісних орієнтацій); *когнітивного* (знання, уміння, навички, досвід іншомовної комунікативної діяльності, що дає змогу адаптуватися до особливостей сучасного світового соціуму); *діяльнісного* (способи і форми виконання навчальних

дій, спрямованих на усвідомлене оволодіння іншомовною комунікативною діяльністю); *контрольно-оцінного* (самооцінювання і самоконтроль рівня власних навчальних досягнень); *рефлексійного* (самоаналіз, самооцінка, самокорекція процесу і результатів навчання та пошуку шляхів їх удосконалення).

Зазначені міркування зумовлюють дещо переглянути науково-теоретичні напрацювання минулих років і окреслити концептуальні підходи до оновлення не тільки цілей і змісту навчання, а й до визначення ефективних засобів, здатних забезпечувати їх успішну реалізацію в шкільній практиці. На наш погляд, це може бути дидактична модель оновленого освітнього процесу, яка сприяла б засобами іноземної мови успішному формуванню в учнів ключових і предметної компетентностей, на що спрямовують усі документи європейських і міжнародних освітніх установ. У зв'язку з цим поняття «дидактичне моделювання» ми розглядаємо як процес творчої діяльності дослідника / дослідників, результатом якої може бути повністю або частково оновлений об'єкт наукового пошуку. Відповідно, дидактична модель – це категорія, у змісті якої мають бути передбачені складники, здатні забезпечувати ефективну діяльність двох суб'єктів освітнього процесу – учня / учнів і вчителя, якість якої прогнозує дослідник. Варто наголосити, що спрогнозована модель не обов'язково передбачає трансформацію абсолютно всього об'єкту дослідження, а може допускати часткову зміну окремих його компонентів і/або оновлення їх функцій відповідно до нових парадигм чи тенденцій розвитку іншомовної освіти. У нашому дослідженні – це окреслення та обґрунтування методичної доцільності використання мовленнєвих ситуацій та надання їм ширших дидактичних і методичних функцій в умовах компетентісно орієнтованого навчання іноземної мови. У таких випадках моделювання може прогнозувати виконання учнями спеціальних навчальних дій, що зумовлює вдосконалення системи засобів (вправ і завдань) оволодіння іноземною мовою, дотримання певних етапів навчання і визначення номенклатури дій у межах кожного з них, деяку зміну тематики спілкування, зокрема розширення або поглиблення її інформаційного компонента, розширення / звуження обсягу мовного й мовленнєвого ресурсу, що може бути зумовленим зміною навчального плану щодо кількості тижневих годин, визначених державними освітніми органами для іноземної мови на певному етапі навчання, тощо. Сумнівно, що створений об'єкт забезпечить різнобічне й успішне досягнення учнями абсолютно всіх очікуваних результатів в різних умовах його застосування. Утім, отриманий новий / оновлений об'єкт, на створення якого спрямоване наше дослідження, повинен відрізнятися від попереднього за основними якісними та кількісними показниками. Саме в такому вигляді та в такій дидактичній інтерпретації він зможе бути здатним задовольняти потреби дослідників.

Об'єктивно, що в умовах діяльності сучасних закладів загальної середньої освіти основним засобом набуття учнями досвіду спілкування в межах ключових компетентностей є шкільний підручник. А відтак, у ньому має бути раціонально включено відповідні комунікативні й соціокультурні відомості. Для з'ясування дидактичних можливостей чинних шкільних підручників забезпечувати освітній процес методичними матеріалами, зокрема наявності в них системи засобів, які спроможні сприяти формуванню ключових компетентностей, ми проаналізували їх

зміст. Ми сфокусували свій погляд на підручниках, оскільки вони об'єктивно мають містити відповідні матеріали, зокрема тематичний лексичний ресурс, певну систему вправ і завдань, які могли б сприяти досягненню прогнозованих цілей. Було визначено класи, якими відповідно до чинної навчальної програми завершуються певні етапи процесу навчання: а) у початковій школі, б) на адаптаційному та базовому рівнях гімназії. Було проаналізовано 17 підручників англійської, німецької, французької, іспанської мов для 5, 7, 9 класів. Виявилося, що більшість із них не чітко орієнтована на систему компетентнісного навчання або не демонструє такої системи загаломі, хоча, як зазначалося вище, компетентнісне навчання є стратегічною метою сучасної шкільної іншомовної освіти. Зокрема, на жаль, не представлена також цілеспрямована підготовча робота до висловлень у формі ситуацій. До підручників включено окремі автономні вербально сформульовані завдання, які пропонували учням висловитись у межах фрагменту теми, що вивчається, типу: *«Розкажіть про пору року, яка вам подобається»*, *«Як ви провели канікули ...»*, *«Розкажіть, чим ви займаєтесь на уроках іноземної мови»*, *«Що ви хотіли б купити в магазині ...»*, *«Повідомте про свята, що святкують в Україні»*, *«Що вам сподобалося під час екскурсії до ...»*. Подібні завдання ми побачили майже в усіх проаналізованих підручниках. Спостереження за освітнім процесом засвідчили, що такі завдання не містять суто практичної спрямованості, співвіднесеності з реальною комунікацією, не вмотивовують навчальну роботу учнів, не спонукають їх до критичного мислення, а більшою мірою виконують функцію контролю рівня засвоєння навчального матеріалу відповідно до теми, що вивчається. Учні здебільшого залучені до говоріння в межах окресленого завдання, не завжди роблять узагальнення, висновки, притаманні зразкам реального спілкування. Часто мовленнєві продукти не є повними, багатьом із них бракує тематичного лексичного ресурсу для формулювання цілісних висловлень відповідно до теми спілкування, крім того, спостерігаються значні хезатиційні паузи під час породження висловлень, що, зазвичай, не спостерігається у реальному спілкуванні, помітно порушується й логіка висловлень. Усі ці недоліки не сприяють створенню мовленнєвого продукту, аналогічного спілкуванню в реальних умовах мовленнєвої взаємодії. Такий стан зумовив необхідність пошуку особливої технології організації освітнього процесу та перегляду принципів добору змісту навчальних матеріалів та засобів їх використання для досягнення цілей компетентнісно орієнтованого навчання під час оволодіння іноземною мовою. У такий спосіб ми визначили мовленнєві ситуації, які здатні адаптувати навчальні дії учнів до реальних умов комунікації. Потенційні можливості мовленнєвих ситуацій не повинні залишатися поза увагою ні авторів навчальної літератури, ні вчителів. Для методично доцільної організації ситуаційного спілкування необхідно не тільки доступно сформулювати зміст самої мовленнєвої ситуації, а й дібрати відповідний до теми спілкування в межах певної ключової компетентності мовний інвентар, який узгоджувався б із навчальним досвідом учнів і їхніми потенційними можливостями як для його використання у процесі породження висловлень, так і для усвідомлення потреби для майбутньої життєдіяльності під час спілкування у відповідних ситуаціях.

Процес компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов засобами

мовленнєвих ситуацій має свої особливості та буде ефективним, якщо відбиватиметься в межах особливо створеного освітнього іншомовного комунікативного середовища та відповідатиме таким умовам:

- здійснюватиметься на лексичному та інформаційному матеріалі, який узгоджується зі змістом компетентностей, що формуються;
- враховуватимуться набутий навчальний досвід і потенційні можливості учнів під час формулювання змісту мовленнєвих ситуацій, зокрема їхні потреби підтримувати спілкування у різних часових формах;
- вмотивовуватимуться навчальні дії учнів, які вони виконують у межах змісту мовленнєвої ситуації з метою формування певної ключової компетентності;
- формулювання змісту ситуацій відповідатиме принципу доцільного дозування та оптимізації обсягу інформаційного тематичного матеріалу для організації спілкування з метою формування ключових компетентностей у певному класі;
- передбачатиметься можливість використання принципу інтегрування навчальних дій учнів для формування кількох компетентностей у межах однієї мовленнєвої ситуації відповідно до ситуативних потреб;
- використовуватиметься принцип моделювання різних видів комунікативних ситуаційних завдань (монолог, діалог, проєктна робота, дидактична гра тощо) відповідно до ситуативних потреб і особливостей соціального середовища;
- передбачатиметься можливість використання двох етапів у процесі ситуаційного навчання, спрямованих на формування в учнів навичок оволодіння тематичним мовним матеріалом і мовленнєвих умінь як механізмів спілкування;
- використовуватиметься принцип відповідності навчальних дій учнів особливостям реального спілкування;
- передбачатиметься можливість за потреби використання мовленнєвих опор як орієнтовної основи ситуаційної діяльності учнів під час формування певних компетентностей.

Іншомовне ситуаційне спілкування ми розглядаємо не тільки як безпосередню усну або письмову мовленнєву взаємодію двох чи групи комунікантів в усній або письмовій формі для виконання комунікативних завдань, але й як мовленнєвий продукт у формі роздумів щодо об'єктів, довкола яких воно відбувається, виявлення ставлення до них, демонстрування власного досвіду в певній сфері, обґрунтування своїх думок / поглядів, коментування власних дій, моделі поведінки / діяльності, презентацію схеми / плану видів діяльності, окреслення та коментування цілей / завдань, що часто спонтанно виникають за певних обставин, пояснення своїх учинків, зумовлених певним соціальним або навчальним середовищем, тощо. Прогнозовано, що такі мовленнєві дії в процесі навчання комунікант здійснює під час участі у різних формах і видах спілкування (діалозі, бесіді, проєктній роботі, дидактичній грі, написанні звіту, плану, заяви, есе та інших письмових видів спілкування), висловлюючи свої думки. Причому, його висловлення можуть бути різного обсягу відповідно до обставин, які ситуативно виникають. Для навчання іншомовного ситуаційного спілкування в умовах сучасних закладів загальної середньої освіти методично визначено такі види діяльності як в усній, так і письмовій формах, зокрема, з використанням електронних засобів:

- *діалогічне спілкування*, коли співрозмовники з'ясовують певні питання і демонструють свою позицію, переконують, (не) погоджуються, висловлюють здивування, власні ставлення до об'єктів спілкування тощо;
- *групова дискусія* в межах обговорення певних проблем, висловлення власної точки зору з її обґрунтуванням;
- *монологічне висловлення* з певної теми, що передбачає висловлення й обґрунтування своїх думок;
- *групова робота у формі проєктної діяльності*, що передбачає обговорення та обґрунтування способів діяльності, візуальне та вербальне представлення результатів роботи;
- *дидактична гра як своєрідний фрагмент процесу реального спілкування*, що стимулює учасників до спілкування, спонукає до усвідомленого вибору й активізації в комунікативній діяльності тематично доцільних мовних одиниць;
- *спілкування у формі листування*, у тому числі з допомогою електронних засобів, яке здійснюється в діалогічній чи груповій формах.

Зазвичай, усі ситуаційні завдання будь-якого виду мають передбачати можливість створення уявних іншомовних комунікативних середовищ, близьких до реальних, у межах яких учні оволодівають здатністю спілкування іноземною мовою. Зміст сформульованих ситуацій має бути чітким, доступним для розуміння учнями певної вікової категорії, враховувати їхній навчальний та життєвий досвід і потенційні можливості, а також соціальні потреби.

Відповідно до зазначених вище концептів виникає потреба у визначенні та обґрунтуванні функцій мовленнєвих ситуацій у процесі компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов. Вони можуть слугувати орієнтирами як учителям, так і авторам навчальної літератури в конструюванні змісту ситуацій. Доцільно диференціювати ці функції як за змістом, так і способами використання. Такими можуть бути *дидактичні й методичні функції*. Перші, що притаманні навчанню будь-якої іноземної мови, доцільно розглядати як типові та характерні для ситуаційного спілкування з будь-якої теми та для різної вікової категорії учнів. Другі – сприяють забезпеченню навчальної діяльності учнів певного класу мовними та мовленнєвими засобами, що властиві окремій іноземній мові. Вони узгоджені з тематикою спілкування, комплексами вправ і завдань, формами і способами презентації та активізації навчального матеріалу й контролю рівня його засвоєння, враховують особливості кожної іноземної мови, зокрема складність мовного матеріалу, рівень морфологічної та синтаксичної розбіжності з аналогами рідної мови, а відтак – і трудність оволодіння ним учнями. Отже, в умовах сучасних закладів загальної середньої освіти та спрямуванням їх діяльності на компетентісну парадигму визначено основні функції навчально-мовленнєвих ситуацій.

Дидактичні функції:

- *соціальна* – визначення об'єктів, довкола яких має відбуватися спілкування;
- *організаційна* – передбачення учасників спілкування та окреслення завдань, на виконання яких воно спрямовано;
- *управлінська* – вибір інформаційного матеріалу, який долучається до спілкування в межах змісту певної компетентності, на що спрямовані навчальні дії

учнів;

- *рефлексійна* – визначення додаткових дидактичних засобів (ілюстративного матеріалу, схем, таблиць, предметної наочності тощо), використання яких унаочнює спілкування.

Методичні функції:

- *відповідності мовного матеріалу* тематиці спілкування та особливостям змісту компетентності, що формується;

- *доцільного добору й ефективного використання навчальних дій*, котрі мають виконувати учні, щоб реалізувати поставлені завдання;

- *нормативного використання* мовних одиниць і мовленнєвих зразків, які узгоджуються зі змістом компетентності й особливостями соціального середовища, в якому воно відбувається;

- *доцільного використання* форм, способів, засобів і видів навчальної діяльності, що сприяють виконанню окреслених ситуаційних завдань і досягненню комунікативних цілей;

- *відповідності нормативної комунікативної поведінки* суб'єкта / суб'єктів спілкування ситуативним умовам, у яких воно відбувається.

Розглядаючи мовленнєві ситуації поліфункційним засобом навчання, проілюструємо технологію їх використання. Ефективне їх застосування можливе лише за умови дотримання певної системи, яка передбачає наявність двох етапів: 1) підготовчого (*доситуаційного*) і 2) творчого (*ситуаційного*), упродовж яких в учнів мають формуватися відповідні темі спілкування мовні навички та мовленнєві уміння. На підготовчому етапі виконують мовні вправи: на підстановку, трансформацію, доповнення речень, заповнення пропусків у реченнях / репліках діалогів, складання речень за зразком тощо. За результатами виконання таких вправ учні оволодівають операціями добору інформації відповідно до ситуативних обставин, поєднання і логічного структурування інформації, висловлення власної думки, почуттів, ставлення до наявної інформації, узагальнень, формулювання висновків тощо. Зазвичай такі вправи мають містити лексичні одиниці, що відповідають темі спілкування. Важлива роль на цьому етапі також належить умовно-мовленнєвим вправам, які доцільно створювати у формі своєрідних мікроситуацій і на лексичному матеріалі, що відповідає темі спілкування (1–2 речення / репліки): *скажи / напиши, що ти також це (не) зробиш, ...; підтверди свою думку, запереч / погодься, додай до прочитаного, оціни, уточни, перезапитай...* Часто такі вправи можна виконувати за зразком як орієнтовною основою діяльності. Це своєрідний доситуаційний етап, який уводить учнів у середовище, в якому вони під час виконання спеціально організованих вправ засвоюють лексичні одиниці, що відповідають певній тематичній сфері спілкування, та навчаються здійснювати відповідні мовленнєві дії.

Лише коли в учнів сформувалися відповідні мовні навички, можна переходити до другого, творчого етапу, де учні виконують дії, спрямовані на формування мовленнєвих механізмів, і набувають досвіду комунікативної поведінки, що узгоджується зі змістом певної компетентності. Звісно, що пропонується модель навчання ситуаційного спілкування, його обсяг, інформаційна глибина змісту різнобічно детермінуються вимогами навчальної програми, окресленими завданнями, освітнім досвідом учнів,

їхніми віковими особливостями та потенційними можливостями. Змодельований у такий спосіб освітній процес (урок, фрагмент уроку) дає змогу поступово адаптовувати учнів до реальних умов ситуаційно спрямованого спілкування в межах компетентісно орієнтованої тематики й мовного матеріалу, визначених навчальною програмою для кожного класу.

Для визначення ефективності запропонованої технології, схарактеризованої та представленої у змісті вище презентованої моделі, було проведено спеціально організоване навчання і здійснено порівняльний аналіз результатів. Процедура його передбачала підготовку відповідних емпіричних матеріалів (дотекстових комплексів вправ для учнів та списків сформульованих мовленнєвих ситуацій з мовленнєвими опорами і без них). Учителі після проведених спеціальних консультацій самостійно здійснювали апробаційну діяльність. Дослідження здійснювалося в реальних умовах освітнього процесу в 5, 7 і 9 класах закладів загальної середньої освіти й не перешкоджало йому. Апробацією було охоплено 137 учнів (по 2 групи з кожної іноземної мови), а її проведення узгоджувалося з навчальними планами вчителів і враховувало освітній досвід учнів (відповідно до вимог навчальних програм). Дослідження передбачало перевірку ефективності пропонованої технології. На підготовчому і творчому етапах учні виконували початкові дії в межах тем для спілкування.

Таблиця 1

Результати анкетування вчителів

№ п/п	Зміст запитання	Загальна кількість респондентів	Відповіді					
			Так	%	Не повною мірою	%	Ні	%
1.	Чи позитивно ви ставитесь до використання мовленнєвих ситуацій як засобів формування в учнів ключових компетентностей?	1	84	92%	7	8%	-	-
2.	Чи задовольняє Вас зміст запропонованих мовленнєвих ситуацій?	1	87	96%	4	4%	-	-
3.	Чи вважаєте Ви методично доцільними комп-лекси вправ і завдань, які готують учнів до ситуаційних висловлень?	1	82	90%	9	10%	-	-
4.	Чи підтримуєте Ви запроповану етапність технології формування ключових компетентностей засобами мовленнєвих ситуацій?	1	89	98%		2%	-	-

Рівень ефективності запропонованої технології визначали відповідно до якості результатів навчальної діяльності учнів 5, 7, 9 класів на двох етапах (підготовчому і творчому). У кожному класі було визначено по дві рівноцінні групи учнів, які працювали за різними технологіями (новою і традиційною).

Для оцінювання якості результатів навчання було визначено два об'єкти: 1) ефективність виконання учнями доситуаційних вправ і завдань і 2) якість іншомовних висловлень і комунікативної поведінки учнів у межах змісту запропонованих мовленнєвих ситуацій.

Результати анкетування учнів

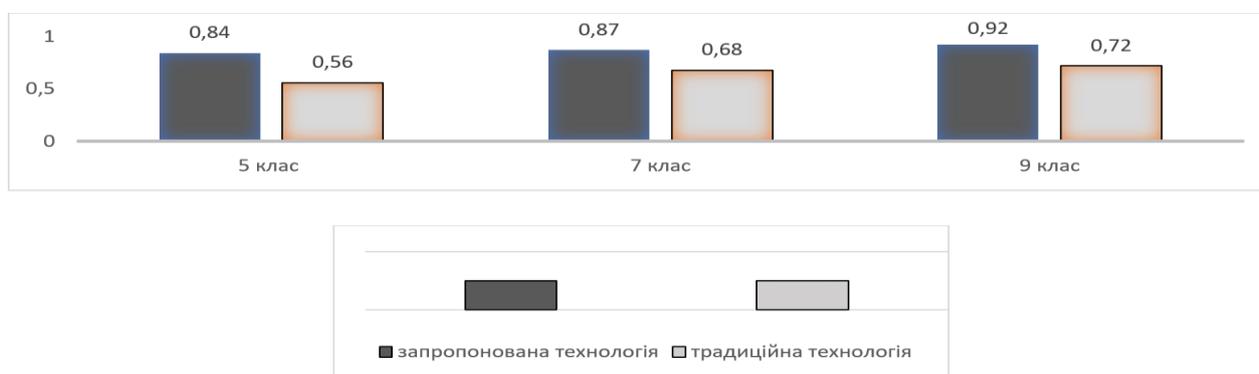
№ п/п	Зміст запитання	Загальна кількість респондентів	Відповіді					
			Так	%	Не зовсім	%	Ні	%
1.	Чи зрозумілий вам зміст запропонованих мовленнєвих ситуацій?	137	129	94%	8	6%	-	-
2.	Чи посилені для вас доситуаційні вправи, що готують до виконання ситуаційних завдань?	137	118	86%	19	14%	-	-
3.	Чи задовольняють вас запропоновані зразки мовленнєвих ситуацій у комплексі з мовленнєвими опорами?	137	132	96%	5	4%	-	-

Виконання навчальних дій на підготовчому етапі відповідно до умов навчання давало змогу вчителям самостійно оптимізувати й раціоналізувати відведений для цього час та орієнтуватися в подальшій діяльності. Зазвичай, навчальні дії, передбачені для цього етапу, учні виконували на першому і другому уроках (із чотирьох прогнозованих), беручи до уваги, що на них використовували також заплановані вчителями ще й інші види навчальної роботи. Активне тренування і застосування комунікативних дій у межах запропонованих мовленнєвих ситуацій проводилися на третьому і четвертому уроках. Види і форми виконання зумовлені сутністю і функціями ключової компетентності, формування якої передбачено змістом ситуації. Для виконання навчальних дій на кожному з чотирьох уроків відводили до 20 хвилин, що, як продемонстрував освітній процес, цього часу виявлялося достатньо для досягнення прогнозованих цілей.

Отримані результати представляємо в діаграмі узагальнено, не диференціюючи їх за мовами. Їх порівнювали з тими, які показали учні тих класів, які працювали за традиційною технологією.

Діаграма 1

Порівняльні результати навчальної діяльності учнів

Як свідчить зміст представлених діаграм, ефективність результатів навчальної діяльності учнів, які працювали за запропонованою технологією, якісно відрізнялася від результатів, продемонстрованих учнями інших груп. Стисло їх прокоментуємо:

- дотримуючись запропонованої технології, учні ґрунтовніше оволодівали лексичними одиницями в межах змісту ключових компетентностей, які передбачено сформулювати;
- висловлення учнів містили значно меншу кількість хазитаційних пауз, що засвідчило достатній рівень сформованості механізмів спілкування на основі засвоєної лексики;
- використання запропонованих мовленнєвих опор допомагало учням створювати цілісні, логічно структуровані висловлення;
- зміст більшості висловлень містив зразки оцінних суджень, узагальнень і висновків, демонстрував ставлення учнів до предмета спілкування.

Принагідно вважаємо доцільним з'ясувати значення поняття «*ефективність технології*». Цю категорію ми визначаємо як ступінь наближення до дійсності, до найбільш очікуваного результату. У зв'язку з цим *ефективною ми розглядаємо ту технологію, яка у порівнянні з іншими дає змогу наблизити отримані результати навчання до прогнозованих, коли у відносних межах від 0 до 1 вони найбільш близькі до 1*. Отже, відповідно до нашого предмета дослідження ефективною є технологія, що максимально сприяє адаптуванню результатів навчальної діяльності до реальних умов іншомовної комунікації в межах певної ключової компетентності.

Зазначимо, що поряд із названими позитивними показниками не всі учні, які використовували нову технологію, змогли продемонструвати достатній рівень навченості. Типовими недоліками були ті, які, на наш погляд, зумовлені індивідуальними психофізіологічними особливостями окремих учасників спілкування:

- недостатньо розвиненою пам'яттю, яка не була спроможною утримувати й відтворювати відповідні темі лексичні одиниці й достатній обсяг тематичної інформації;
- недостатнім рівнем сформованості навичок використовувати набутий освітній досвід у процесі оволодіння іншими навчальними предметами, зокрема рідною мовою;
- певною незацікавленістю змістом запропонованої навчальної діяльності, у тому числі низькою мотивацією до навчання.

Отже, технологія формування в учнів ключових компетентностей у навчальних умовах засобами мовленнєвих ситуацій спроможна забезпечувати здобувачів освіти здатністю ефективніше адаптуватися до умов реальної життєдіяльності в іншомовному полікультурному світовому соціумі. За результатами навчання більш якісні показники продемонстрували учні, які навчалися за новою технологією, яка виявилася ефективнішою, ніж традиційна. Використання мовленнєвих ситуацій у процесі навчання іншомовного спілкування в межах відповідної тематики дає змогу адаптувати навчальні дії учнів до реальних умов мовленнєвої взаємодії з представниками інших мов і культур та дотримуватися відповідної комунікативної поведінки в спілкуванні з ними.

1.2. Мовленнєві ситуації як інструмент формування ключових компетентностей учнів 7–8 класів у процесі навчання іноземних мов

Компетентнісне навчання іноземної мови у ЗЗСО відбувається через застосування комунікативно–діяльнісного підходу під час роботи на уроці. Щоб досягти максимального результату, вчитель повинен вміти доцільно дібрати форми та методи навчальної діяльності, створити цікаву атмосферу, де б учні хотіли й не боялися спілкуватися. Найбільш повною мірою виконання комунікативних завдань проявляється у процесі використання мовленнєвих ситуацій, що моделюють різноманітні життєві обставини й передбачають залучення учнів до різних видів мовленнєвої діяльності.

На сьогодні потребує розроблення чітка класифікація ситуаційних завдань для компетентнісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів 7-8 класів. Проблема продукування і використання мовленнєвих ситуацій стала предметом досліджень багатьох науковців. Т. Симоненко вважає, що мовленнєва ситуація впливає на сам факт виникнення комунікативного акту і на його тривалість, на вибір теми для розмови і характер спілкування (Симоненко, 2006, с. 328). Нам імponує думка В. Редька, який акцентує на тому, що будь-яке висловлення, продуковане в результаті діяльності, завжди зумовлене деякими обставинами, що впливають на його зміст і саме мовленнєві ситуації сприяють усвідомленому формуванню мотивів мовленнєвої взаємодії, допомагають урахувувати особливості партнера/партнерів у спілкуванні, враховують умови, в яких здійснюється мовленнєва взаємодія, тощо (Редько, 2021, с. 30-42). Науковець пов'язує оновлення змісту навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти передусім зі змінами в стратегічних напрямках розвитку сучасної школи, насамперед зі спрямуванням навчальної діяльності на вироблення в учнів необхідних життєвих ключових і предметних компетентностей, які в майбутньому давали б змогу випускникам комфортно почуватися в сучасному мультинаціональному та полікультурному світовому середовищі.

Для уточнення семантичного наповнення базового поняття «мовленнєва ситуація» звернемося до «Словника-довідника з української лінгводидактики», який тлумачить мовленнєву ситуацію як «сукупність позалінгвістичних чинників, що зумовлює потребу у висловленні. Мовленнєва ситуація може створюватися штучно на уроці задля розвитку комунікативних умінь і навичок. Мовленнєва ситуація забезпечує мотивацію навчання мови, стимулює мовленнєву активність школярів» (Словник-довідник з української лінгводидактики, 2015, с. 155).

Зміст мовленнєвої ситуації формулюється в завданні, де зазвичай визначено: а) мета діяльності; б) обставини, в яких вона виконується; в) об'єкт, який підлягає обговорюванню; г) суб'єкт, який бере участь в обговорюванні. Якщо метою ситуації передбачено спілкування в межах кількох тем або ж завдання сформульовано дещо узагальнено, то доцільно його конкретизувати мовленнєвими опорами у вигляді плану, запитань тощо.

В освітньому процесі окрема мовленнєва ситуація залежно від функціональної спрямованості навчального завдання реалізується в різних видах, а відтак, ми

виділяємо: ситуації-вправи, ситуації-ілюстрації, ситуації-оцінки, ситуації-запити інформації, ситуації-проблеми, ситуації-виклади (Сідун, 2012, с. 150 – 153).

1. Ситуації-вправи. Цей вид дозволяє в активній формі вводити, активізувати, закріплювати лексико-граматичний матеріал певної навчальної теми, інтегрувати знання, розвивати комунікативні навички.

2. Ситуація-ілюстрація доцільна для наочного й образного подання певного об'єкта або процесу засобами іншомовного лексико-граматичного матеріалу. Основними навчальними матеріалами при цьому є: 1) зразки монологічного й діалогічного мовлення, які пропонують учням як моделі для аналогічних висловлень, а також отримуючи базову інформацію в обсязі розмовних тем і навчальних ситуацій; 2) мовні штампи – готові мовні формули, зумовлені конкретною ситуацією спілкування, що виражають емоційне ставлення мовця до предмета висловлювання, призначені для початку, продовження, завершення процесу мовного спілкування.

3. Ситуація-оцінка дозволяє формувати уміння й навички видів мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, письма, читання. Для аналізу пропонують опис конкретного випадку: учні після вивчення ситуації повинні дати оцінку правильності / неправильності запропонованих дій. Комунікативне завдання буде формулюватися в такий спосіб: *«Дайте оцінку дій..., визначте переваги й недоліки..., проаналізуйте ситуацію, оцініть правильність дій...»*. Комунікативні завдання чітко керують мовленнєвою діяльністю учнів на основі підготовленого навчального матеріалу.

4. Ситуація-запит інформації спрямована на розвиток умінь учня організувати діалогічне мовлення та формувати граматичні навички побудови й використання питальних речень всіх видів.

5. Ситуація-виклад важлива для розвитку навичок усного монологічного мовлення, а також як засіб контролю лексико-граматичного матеріалу теми. Ситуації цього виду сприяють розвитку навичок логічного структурування змісту мовлення із урахуванням його подальшого використання на уроці іноземної мови.

Згідно з концепцією «Нова українська школа» однією з ключових компетентностей, яка формується в процесі навчання іноземних мов учнів 7-8 класів гімназії, є спілкування іноземними мовами, що забезпечує системну та послідовну, безпосередню й опосередковану міжкультурну іншомовну комунікацію та подальший розвиток інших компетентностей здобувачів середньої освіти, серед яких: математична, інформаційно-цифрова, соціальна та громадянська компетентності; основні компетентності в природничих науках; ініціативність і підприємливість; обізнаність та самовираження у сфері культури; екологічна грамотність і здорове життя; уміння вчитися впродовж життя (Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи, 2006, с. 11).

Модельні програми з іноземних мов учням 7-8 класів пропонують такі сфери спілкування: особистісна (я, моя родина, мої друзі; одяг; харчування; відпочинок і дозвілля; природа), публічна (подорож; рідне місто / село; свята і традиції), освітня (шкільне життя). Враховуючи те, що модельна програма є рамковою, це не обмежує діяльність учителів у виборі порядку вивчення та змісту кожної теми. Деякі теми можна вивчати інтегровано, наприклад: **«Відпочинок і дозвілля» + «Подорож», «Одяг» + «Погода», «Подорож» + «Країни, мова яких вивчається»**.

Враховуючи презентовані вище концепти, ми розробили мовленнєві ситуації, орієнтовані на розвиток ключових компетентностей учнів. Вони не тільки сприяють розвитку спілкування в межах певних компетентностей, а й дають змогу проаналізувати рівень володіння учнями відповідними мовленнєвими вміннями і навичками. Наведемо приклади мовленнєвих ситуацій та особливості їх використання для організації ситуаційного спілкування у 7–8 класах. Інтерпретуємо роботу з ними.

Компонентами такої ключової компетентності, як вільне володіння державною мовою, є вміння використовувати українознавчий матеріал у всіх видах мовленнєвої діяльності. Передусім це можливе в межах визначеною модельною програмою теми «Україна», під час опанування якої учні вчаться представляти іноземною мовою відомості про свою країну, її визначні пам'ятки, а під час вивчення підтеми «Київ» – презентувати відомості про столицю України. Наприклад:

Уяви, що твій іноземний друг / твоя іноземна подруга приїжджає до тебе в гості. Ти хотів би показати йому / їй Київ.

- *Які визначні пам'ятки ти неодмінно хотів би (хотіла б) показати йому / їй у Києві?*
- *Що б ти обрав (обрала): екскурсію містом? Прогулянку? Круїз по Дніпру на теплоході? Чому?*
- *Які музеї ти запропонував (запропонувала)би йому /їй відвідати?*
- *Що б ти ще показав (показала) йому/їй в Україні?*

Компетентність здатність спілкуватися іноземними мовами є ключовою й предметною, тому вона формується на всіх уроках іноземної мови системно й послідовно, незалежно від тематики уроків. Результати формування цієї компетентності є оволодіння учнями засобами комунікації.

На уроках іноземної мови формування математичної компетентності передбачає вміння працювати з числами та числовою інформацією. Учні, застосовуючи логіко-математичний інтелект, розв'язують комунікативні і навчальні проблеми. Зазначена компетентність у 7 класі формується ситуаційно, здебільшого в межах відповідних ситуаційних тем. Наприклад, під час вивчення теми «Після школи» учні можуть розповісти, як вони розподіляють свій позаурочний час, о котрій годині вони починають виконувати домашні завдання, скільки часу приділяють своїм захопленням, гурткам, секціям тощо (Сотникова, 2020, с. 32).

Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій формуються в межах теми ситуативного спілкування «Природа», у процесі засвоєння якої учні ознайомлюються з погодою та природними явищами. Це сприяє вдосконаленню в них умінь описувати іноземною мовою природні явища, аналізувати та оцінювати їх роль у життєдіяльності людини. Словниковий запас учнів дозволяє їм висловлювати враження від власних спостережень над природою, що дає змогу урізноманітнити тематику спілкування, а також пояснити свої дії. Наприклад:

Багато підлітків люблять проводити свій вільний час на природі. Уяви, що твій іноземний друг / твоя іноземна подруга приїжджає до тебе в гості. Він / вона цікавиться екотуризмом у твоїй місцевості. Розкажи йому / їй:

- Чи любиш ти природу?
- Що для тебе означає природа?
- Які природні явища можна спостерігати в твоїй місцевості?
- Опиши ландшафти в твоїй місцевості.

Ключова компетентність інноваційність «передбачає здатність учня здатність учня реагувати на зміни та долати труднощі; відкритість до нових ідей; ініціювання змін у класі, закладі освіти, родині, громаді тощо; спроможність визначати і ставити перед собою цілі, мотивувати себе та розвивати в собі стійкість і впевненість, щоб навчатися і досягати успіхів» (Державний стандарт базової середньої освіти, 2020, с. 3). Вчителю необхідно враховувати індивідуальні психологічні особливості кожної дитини. З огляду на це вчитель має підтримувати участь дітей у різноманітних конкурсах, змаганнях, творчих проєктах, брати на себе відповідальність за результати власної діяльності, поєднувати знання, здобуті під час вивчення різних предметів. Так, наприклад, пропонуючи учням проєкт **«Українські олімпійці»**, кожен учень здійснює самостійний пошук інформації про літні (зимові) олімпійські ігри та успіхи українських спортсменів під час цих ігор, удосконалює й розвиває навички читання текстів, збагачує власний словниковий запас (Сотникова, 2020, с. 149).

Компетентність підприємливість та фінансова грамотність – це одна з ключових компетентностей, необхідна всім громадянам для особистої реалізації та розвитку, активного громадянського життя, соціальної єдності та можливості працевлаштування, тому важливим завданням сучасної української освіти є ефективне формування цієї компетентності в молодого покоління українців. Наведемо приклад ситуаційного завдання для формування цієї компетентності:

Багато молодих людей за кордоном працюють під час канікул. Вони розносять газети та брошури, доглядають за домашніми тваринами або дітьми. Чи ти коли-небудь знаходив / знаходила роботу на літо? Розкажи про свій досвід.

- Де ти працював (працювала)?
- Як довго ти працював (працювала)?
- Чи сподобався тобі такий вид підробітку?
- На що ти витратив(витратила) зароблені гроші?

Компетентність обізнаність та самовираження у сфері культури потребує сформованих умінь використовувати мову для духовного, культурного й національного самовираження; дотримуватися культури мовлення, висловлювати іноземною мовою власні почуття, переживання й судження. Вона формується в межах тем **«Кулінарні традиції»**, **«Театр і кіно»**, **«Україна»** та **«Німеччина»** (загальні відомості про Україну та країну, мова якої вивчається).

Наведемо приклад ситуаційного завдання з теми **«Театр і кіно»**:

Твій друг (твоя подруга) хотів би тебе запросити в кінотеатр. Поспілкуйтесь та з'ясуйте:

- Фільмам яких жанрів ви надаєте перевагу?
- Який кінотеатр ви хотіли б відвідати?
- Який фільм ви хотіли б побачити?

- *Кого ви хотіли б ще запросити?*
- *Що б ви хотіли з собою взяти (попкорн, напої, тощо)?*

У процесі формування інформаційно-комунікаційної компетентності формуються вміння учнів самостійно шукати, аналізувати й добирати потрібну інформацію, аналізувати, критично осмислювати її, трансформувати, зберігати, передавати її. Під час вивчення теми **«Подорож»**, підтема **«На вокзалі»** учням пропонується за допомогою смартфона або іншого пристрою відвідати сторінку сайту німецької / британської / іспанської / французької залізниці та виконати наступне комунікативне завдання:

Уяви, ти хотів би зробити подорож залізницею з Берліна/ Лондона / Мадрида / Парижа до іншого німецького / британського / іспанського / французького міста. Розкажи про цю подорож:

- *Коли відправляється потяг?*
- *О котрій годині він прибуває?*
- *З якої колії відправляється потяг?*
- *Де він зупиняється?*
- *Як довго потяг перебуває в дорозі?*

Формування громадянської компетентності доцільно здійснювати через навчання на трьох рівнях: засвоєння знань про громадянську відповідальність («навчання про»), розвитку розуміння і ставлення до громадянської відповідальності («навчання для розвитку розуміння та ставлень»), а також через здобуття практичного досвіду громадянської відповідальності («навчання через досвід»).

Методика громадянської освіти потребує створення у процесі викладання системи навчальних ситуацій, в яких на практиці апробуються засвоєні громадянські знання, вміння та цінності. Розглянемо декілька вправ для формування та оцінки громадянської компетентності на уроках іноземної мови учнів 7-8 класів. Саме в цьому віці діти, на нашу думку, починають аналізувати свої бажання та потреби у середовищі, обґрунтовуючи власні погляди конкретними прикладами із життя; усвідомлювати, що людина є частиною усього світу, і практикувати уміння спиратися на різноманітні знання і досвід інших людей для розуміння власної особистості. Так, під час вивчення теми **«На дозвіллі»** (8 клас) учням можна запропонувати вправу **«Бінго»**. Вчитель роздає учням аркуші із запитаннями до теми. Приклади питань:

- *Які у тебе захоплення?*
- *Чи можеш ти назвати кілька улюблених місць для відпочинку?*
- *Що ти насправді не любиш робити у вільний час?*

Кожен учасник повинен знайти партнера, поставити йому одне із запитань та записати ключові слова відповіді під відповідним запитанням. Після цього пари розходяться та шукають собі нових партнерів. Мета гри — не просто відповісти на всі запитання, але отримати відповіді від різних людей. Гра продовжується до тих пір, поки один/-а з учнів/учениць не заповнить таблицю. Хто першим /-ою заповнить таблицю, кричить «Бінго!». Цей / ця учасник / учасниця є переможцем/-ницею. Далі вчитель пропонує учасникам / учасницям сісти і обговорити питання. Він називає перше запитання та просить дітей по черзі поділитися відповіддю, яку

вони отримали. Ключові слова записують на фліпчарті. Коли таблиця на фліпчарті готова, можна переходити до обговорення. Можливі запитання для обговорення:

- *Чи сподобалась вам вправа? Чим саме?*
- *Які заняття серед учнів / учениць класу є найпоширенішими?*
- *Що нового та цікавого ви дізналися про своїх однокласників/-ць?*
- *Що вас здивувало?*
- *Чи є спільні захоплення між вами та вашими однокласниками/-цями?*
- *Які заняття трапляються рідко?*
- *Який висновок можемо зробити?*

Таким чином, діти усвідомлюють, що спілкування є важливою складовою нашого життя, воно дає можливість дізнатися про інших та презентувати себе; розуміють, що чоловіки і жінки, незалежно від статі, можуть проводити дозвілля однаково. У результаті вправи учні доходять висновку, що всі вони різні, але у них є багато спільного.

Одним із найефективніших прийомів реалізації компетентнісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів 7-8 класів є також використання рольової гри. Гра є однією з провідних форм діяльності дитини в середньому шкільному віці, вона сприяє підвищенню в учнів мотивації вивчення іноземної мови, дозволяє врахувати вікові особливості учнів, їх інтереси та нахили, сферу їхньої діяльності, моделюючи ситуації реального спілкування. Гра – це певна ситуація, яка багаторазово повторюється, і кожен раз у новому варіанті. Ми розглядаємо гру як варіативно-ситуативну мовленнєву вправу, в ході якої учні набувають досвіду спілкування. Тому гра має бути невід’ємним елементом кожного уроку. Учням пропонуються ситуації, що визначають соціально-комунікативну роль учасників, формуючи при цьому одразу декілька компетентностей. Учні повинні змодельовати ситуацію, виконуючи її ролі. Кожна така гра відбувається за певним алгоритмом. Учні «входять» у ситуацію, на основі якої отримують ігрове завдання. Для його виконання вони об’єднуються в групи, обирають відповідні ролі. Так, під час вивчення теми «**Покупки**» (8 клас) учням можна запропонувати наступну рольову гру:

Ви в магазині одягу. Разом із членами родини (друзями) вибираєте брендові речі. Поспілкуйтесь із продавцем і членами родини(друзями):

- *погодься / не погодься з пропозиціями членів родини (друзями)/продавця-консультанта;*
- *дізнайся про розмір та якість одягу;*
- *аргументуй свій вибір.*

У такій ситуації формуються одразу декілька компетентностей: математична та ініціативність і підприємливість.

Для реалізації компетентності обізнаність та самовираження у сфері культури можна запропонувати наступну ситуацію, тема: «**Школа**» (7 клас):

Ви напередодні святкування ювілею школи. Обміркуйте план його проведення. З’ясуйте разом з друзями такі питання:

- *заходи;*
- *оформлення;*
- *відповідальні.*

Рольові ігри, змодельовані на уроці, повинні мати на меті не тільки говоріння і розуміння співрозмовника, але й уміння висловлювати й аргументувати свою точку зору, погоджуватися чи чемно висловлювати свою незгоду та ввічливо переривати співрозмовника. Для того, щоб мовлення учнів було виразним, необхідно навчити їх вживати словосполучення, фрази, вислови, які можуть використовуватися ними при розігруванні ролей. Найбільш вживаними є наступні фрази та словосполучення: *якби б я був на твоєму місці...; тобі краще ...; я б порадив тобі...; я думаю (не думаю), тобі слід...; чому б тобі не...; у такому випадку; тобі необхідно спробувати...; я з тобою погоджуюся (не погоджуюся)...; на мій погляд ...; я дотримуюся думки, що ...; я впевнений, що...; я припускаю, що...; з моєї точки зору ...; само собою зрозуміло ...; мені здається, що ...; я переконаний, що ...; чесно кажучи, ...; я так не думаю; це зовсім не те...*

Отже, мовленнєві ситуації, в яких учні опиняються, спонукають їх до висловлення, викликають потребу в спілкуванні. Виконуючи ситуаційні завдання, аналізуючи мовну ситуацію, учні можуть самостійно оволодівати новими знаннями та навичками з культури спілкування й набувати комунікативних умінь. Мовленнєві ситуації дають змогу наблизити навчання до природних умов спілкування в конкретних життєвих ситуаціях, формують уміння орієнтуватися в них, добирати мовні засоби, що відповідають особливостям мовної ситуації (навіщо, кому, в яких умовах і що має бути сказано). Тому, особливу увагу учнів слід спрямовувати на дотримання всіх компонентів мовленнєвої ситуації, які визначають стиль, тип і жанр мовлення: обсяг, тема і основна думка висловлювання, мета і місце спілкування, адресат мовлення тощо. А для наближення до життя навчальних дій, що виконують учні, слід добирати такі ситуації, які відбуваються в повсякденному житті, є зрозумілими і не вимагають додаткових пояснень, а також частіше і доцільніше пропонувати у змісті підручників методи, форми і види роботи, які характерні комунікативній діяльності, цілеспрямовано готувати учнів до їх виконання; дидактично доцільно уніфікувати в кожному тематичному розділі підручників кількісний і якісний склад вправ і завдань для оволодіння змістом навчання іншомовної комунікації у процесі компетентісно орієнтованого навчання та здійснювати дидактично доцільний добір ситуаційних завдань, які використовуються для формування іншомовної комунікативної компетентності учнів 7-8 класів (Редько, 2021, с. 30–42).

Для забезпечення ефективності компетентісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів 7-8 класів потрібно виокремлювати два етапи: підготовчий (доситуаційний) та творчий (ситуаційний). Саме робота учнів у межах цих етапів (виконання відповідних вправ і завдань) дає їм змогу оволодівати механізмами ситуаційного спілкування. Під час вивчення теми на підготовчому (доситуаційному) етапі проводиться діяльність із формування навичок оперування новим лексичним та граматичним матеріалом. Учням пропонується виконувати мовні вправи на підстановку, трансформацію, заповнення пропусків у реченнях, доповнення речень тощо. Виконання навчальних дій на цьому етапі передбачається на перших двох уроках та дає змогу вчителям самостійно оптимізувати відведений для цього час і орієнтуватися в подальшій діяльності. Творчий (ситуаційний) етап передбачає усвідомлення учнями змісту сформульованої навчально-мовленнєвої

ситуації як творчого комунікативного завдання, виконання якого доцільно розпочинати з розуміння учнями об'єкта, що на нього спрямовуються мовленнєві дії, місце і час, в межах якого суб'єкт здійснює комунікативну діяльність. Реалізація цього етапу відбувається на наступних уроках, де здобувачі освіти активно тренують і застосовують комунікативні дії в межах запропонованих мовленнєвих ситуацій.

На наш погляд, для створення мовленнєвих ситуацій можна виділити такі етапи:

1. Визначити мету мовленнєвої ситуації.
2. Врахувати інтереси і бажання учнів (можливе проведення анкетування або опитування учнів).
3. Визначити тему (підтему) ситуаційного завдання (можна разом з учнями).
4. Дібрати необхідний мовний матеріал для учнів у межах теми (підтеми) спілкування.
5. Дібрати наочні засоби для створення ситуації спілкування (малюнки, тексти, аудіозаписи, відеозаписи, інтернет-ресурси тощо).
6. Поставити перед учнями комунікативне завдання (пояснити, що від них вимагається і до якого результату їм необхідно прийти).
7. Передбачити зміст мовленнєвої ситуації.
8. Рефлексія (обговорення, осмислення результатів роботи: чи вдалося учням разом з учителем досягти поставленого комунікативного завдання і чи допомогли їм при цьому створені умови та наявні необхідні засоби).

Представлена технологія ситуаційного навчання була апробована в ЗЗСО м. Луцька й дала позитивні результати. Результати проведеного дослідження дали підставу для висновку, що навчально-розвивальний потенціал мовленнєвих ситуацій полягає передусім у їхній спрямованості на розвиток освітнього досвіду учнів, їхніх особистісних якостей, предметних та загально предметних умінь, зокрема характеризувати, розповідати, описувати, зіставляти, уточнювати інформацію через запитання, погоджуватися, відмовляти, використовуючи вербальні й невербальні засоби тощо. Дотримуючись запропонованої технології, учні ґрунтовніше оволодівали тематичними лексичними одиницями в межах змісту ключових компетентностей. Використання запропонованих мовленнєвих опор допомагало учням створювати цілісні, логічно структуровані висловлення, а зміст більшості висловлень містив мовленнєві зразки оцінних суджень, узагальнень і висновків, демонстрував власні ставлення учнів до предмета спілкування.

Запропоновані вправи та завдання орієнтовані на формування десяти ключових компетентностей учнів та спрямовані на розвиток у них здатності здійснювати спілкування в монологічній та діалогічній формах у різних життєвих ситуаціях у межах тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою, а також дають змогу проаналізувати володіння мовленнєвими вміннями і навичками учнів та наблизити навчальні дії учнів до реальних умов мовленнєвої взаємодії з представниками інших мов і культур та дотримуватися відповідної комунікативної поведінки у спілкуванні з ними.

РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ МОВЛЕННЄВИХ СИТУАЦІЙ ЯК ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ 7–9 КЛАСІВ

2.1. 7 КЛАС

2.1.1. МОНОЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ

Тема 1. Я, моя родина та мої друзі

Розкажіть однокласникам про свою сторінку в соціальній мережі. Укажіть:

- *як ви там підписані;*
- *що ви розміщуєте в цій соцмережі;*
- *яку інформацію про себе вказали, а яку ні й чому;*
- *як реагують підписники на ваші публікації;*
- *чому ви обрали для реєстрації саме цю соцмережу.*

Опишіть свої риси характеру. Розкажіть про:

- *кілька рис свого характеру;*
- *наведіть приклади, як проявляються ці риси в житті;*
- *що про ваш характер говорять батьки чи друзі;*
- *яку рису ви хотіли б змінити і чому.*

Складіть монолог про стосунки у вашій сім'ї. Розкажіть:

- *хто входить до вашої сім'ї;*
- *які у вас є традиції;*
- *як ви спілкуєтеся з родичами.*

Тема 2. Улюблені речі

Оберіть 3–4 особисті речі, які ви використовуєте майже кожен день.

Підготуйте усну розповідь-опис, у якій:

- *назвіть кожну річ і скажіть, для чого вона використовується;*
- *опишіть ці речі (колір, матеріал, розмір);*
- *як ці речі у вас з'явилися;*
- *чому ці речі для вас важливі.*

Іноземний друг або подруга пише вам, що його /її запросили на вечерю до тітки, і він / вона хотів(-ла) би купити їй квіти. Він / вона запитує вас, що роблять люди в Україні, коли їх запрошують на вечерю. Напишіть йому /її короткого листа та розкажіть про:

- *що ви робите, коли вас запрошують в гості;*
- *які подарунки ви приносите й з якої нагоди.*

Уявіть, що знімаєте коротке відео, де показуєте свою кімнату друзям або батькам, які зараз далеко. Підготуйте розповідь-екскурсію про те, що є у вашій кімнаті. Розкажіть:

• *в якому помешканні ви живете зараз (квартира в багатопверхівці, будинок, готельний номер).*

- *скільки є кімнат загалом і де саме розташована ваша кімната.*
- *якого кольору стіни, стеля, підлога.*
- *які меблі є, опишіть їх.*
- *які предмети наявні в кімнаті й де вони розташовані (елементи декору на стінах, особисті речі на столі тощо).*

Тема 3. Спорт

Ваш іноземний друг або подруга дуже любить спорт. Він / вона надсилає вам повідомлення про свій велотур найбільшим у Німеччині велотреком та запитує, чи любите ви також займатися спортом. У відповідь розкажіть:

- *які види спорту вам подобаються найбільше й чому;*
- *якими видами спорту ви займаєтесь, а за якими лише слідкуєте;*
- *яке екіпірування та обладнання потрібне для вашого улюбленого спорту.*

Ваш іноземний друг або подруга побачив(-ла) у вас на сторінці фото зі спортивних змагань. Він / вона питає: «Ого, який натоп! Хто всі ці люди?» Ви відповідаєте голосовим повідомленням, у якому:

- *називаєте 5–6 різних учасників спортивних подій (спортсмени, тренери, судді, вболівальники тощо);*
- *пояснюєте, яка їхня роль на змаганнях та як їх відрізнити;*
- *додаєте реальну або вигадану історію про когось з учасників.*

Тема 4. Відпочинок та дозвілля

Друг або подруга з іншої країни хотів(-ла) би дізнатися, як ви зазвичай проводите свої канікули. Розкажіть йому / їй про свої минулі літні канікули:

- *куди ви подорожували (країна / місце);*
- *з ким ви подорожували;*
- *якою була погода;*
- *чим ви займалися, що цікаве бачили.*

Тема 5. Їжа

Ваш друг або подруга з закордону відвідував(-ла) кулінарні курси. В електронному листі він / вона пише, що тепер вміє готувати чудові страви й цікавиться вашими кулінарними здібностями. У листі-відповіді вам потрібно написати:

- *як добре ви вмієте готувати;*
- *що ви вмієте готувати;*
- *як часто ви готуєте;*
- *чи подобається вам готувати.*

Іноземна подруга або друг запитує вас про звички та традиції харчування в Україні. Розкажіть їй / йому про це на прикладі своєї родини, зазначивши:

- *що ви їсте на сніданок у вашій родині;*
- *коли і де ви обідаєте;*
- *ваша сім'я їсть гарячу чи холодну їжу на вечерю;*
- *що ваша сім'я їсть на вихідних та у святкові дні.*

Тема 6. Кіно

Ваш друг або подруга з іншої країни надіслав(-ла) вам повідомлення про те, що вчора дивився(-лась) новий фантастичний фільм і запитує, яке кіно подобається вам. Ви відповідаєте:

- *які жанри фільмів вам подобаються;*
- *які характерні риси цих жанрів та чому саме вони вам подобаються;*
- *наводите приклади фільмів улюблених жанрів;*
- *рекомендуєте один або декілька фільмів.*

Ви нещодавно відвідали кінотеатр. Кінострічка справила на вас глибоке враження. Напишіть листа своєму другові / своїй подрузі та розкажіть:

- який фільм ви дивились;
- хто грав у головних ролях;
- які думки, враження, емоції викликає переглянуте кіно;
- наведіть аргументи, чому ваш друг або подруга має переглянути цю картину.

Тема 7. Література

Ваша іноземна подруга / ваш іноземний друг написала(-в) вам, що нещодавно прочитала(-в) цікаву книгу. Вона / він хотіла(-в) б дізнатися ваше ставлення до читання й літератури. Напишіть листа з такою інформацією:

- що ви читаете й чи любите читати взагалі;
- які літературні жанри вам подобаються;
- ваші улюблені твори;
- чи знаходите ви час для читання;
- які конкретні книги й про що ви хотіли б прочитати;
- чи погоджуєтесь з висловом «Хто не читає, той нерозумний» та чому.

Уявіть, що ви спілкуєтесь зі своїм іноземним другом або подругою, який(-а) вважає, що читання більше не є актуальним, адже сьогодні існують відео, подкасти, соцмережі, Вони пропонують швидкий та яскравий контент. Ви не зовсім поділяєте таку точку зору, тому розповідаєте:

- як часто ви читаете і коли саме;
- яким жанрам і авторам надаєте перевагу;
- для чого ви читаете;
- яку користь бачите в читанні;
- яку книгу варто спробувати прочитати, навіть якщо не дуже любите читання.

Тема 8. Інтернет

Ваш іноземний друг або подруга просить вас допомогти зі шкільним проектом. Для цього потрібна ваша думка про значення цифрових технологій та Інтернету в сучасному суспільстві та вашому житті. Розкажіть:

- яку роль відіграють цифрові технології у вашому житті, особливо в навчанні;
- наскільки важливим у вашому житті є Інтернет, для чого ви його використовуєте;
- якими гаджетами ви користуєтесь та для чого;
- які соціальні мережі є популярними серед ваших однолітків, якими користуєтесь ви;
- як ви ставитесь до комп'ютерних ігор, чи є улюблені.

Тема 9. Україна та країна, мова якої вивчається

Ваші закордонні друзі приїжджають до вас у гості. Ви хотіли б показати їм своє місто. Подумайте та розкажіть:

- що б ви обов'язково показали їм у своєму місті;
- чому саме ці місця;

- *що ще ви б порадили їм відвідати в Україні й чому.*

Уявіть, що ваш друг / ваша подруга живе в великому місті країни, мову якої ви вивчаєте, запросив(-ла) вас до себе на два тижні. Напишіть листівку своєму вчителю іноземної мови та розкажіть про:

- *розташування міста;*
- *атмосферу;*
- *визначні пам'ятки й цікаві місця;*
- *ваші враження.*

Тема 10. Школа

Ви хотіли б покращити знання з іноземної мови. Ви знаходите в Інтернеті оголошення про інтенсивні курси іноземних мов. Надішліть електронного листа до мовної школи та вкажіть:

- *що ви дуже зацікавлені в мовних курсах;*
- *які мовні навички ви вже маєте;*
- *якому виду навчання ви надаєте перевагу;*
- *яка інформація про мовний курс вам потрібна.*

Ваш іноземний друг / ваша іноземна подруга розповів(-ла) вам, що він/вона нещодавно ходив(-ла) в похід зі своїм класом. У відповідь розкажіть йому/їй:

- *які позакласні заходи (екскурсії, подорожі тощо) проводяться у вашій школі й як часто;*
- *чи багато учнів беруть участь;*
- *яким був останній позакласний захід, де ви були й що робили;*
- *поділіться своїми враженнями про останній позакласний захід.*

У вашій школі планується костюмована вечірка, і ви згадуєте про неї в розмові з вашим іноземним другом/іноземною подругою. Йому / їй хочеться знати більше деталей про цю вечірку й ви розповідаєте:

- *коли відбудеться вечірка;*
- *яка тематика костюмів;*
- *який костюм плануєте підготувати ви;*
- *якою буде культурна програма;*
- *чи буде фотозона;*
- *чи буде вхід вільним.*

2.1.2. ДІАЛОГІЧНЕ ТА ПОЛІЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ

Тема 1. Я, моя родина та мої друзі

Друг або подруга запрошує вас на свій день народження і хоче дізнатися, чи ви прийдете. Ви приймаєте його / її запрошення. Але у вас є кілька запитань. З'ясуйте та обговоріть такі моменти:

- *час та місце святкування;*
- *хто ще прийде, скільки буде гостей;*
- *яка допомога необхідна;*

- *чи потрібно щось принести.*

У спілкуванні з іноземними друзями ви хочете дізнатися про їхні захоплення.

Розпитайте та з'ясуйте:

- *чи мають вони хобі;*
- *чим вони захоплюються;*
- *скільки часу вони присвячують своїм хобі;*
- *чи багато грошей вони витрачають на свої захоплення.*

Тема 2. Улюблені речі

Ви з друзями шукаєте подарунок для однокласника(-ці) на День народження. Пошуки приводять вас до торговельного центру, де продають різні речі — одяг, гаджети, аксесуари, прикраси тощо. Щоб устигнути відвідати більше крамниць, ви вирішуєте розділитись. Зустрівшись пізніше, ви обговорюєте, які варіанти для подарунку ви знайшли, описуючи їх, перш ніж погодити спільне рішення:

- *що це за предмети та для чого вони потрібні імениннику(-ці);*
- *їхній колір, форму, матеріали з яких зроблені та розмір;*
- *чому саме та річ, яку знайшли ви, - найкращий вибір для подарунку.*

Сім'я вашого однокласника (однокласниці) переїхала в нове житло. Вам цікаво, яке воно, й ви починаєте обговорювати свої помешкання, а саме:

- *в яких будинках чи квартирах ви живете (де вони розташовані, скільки є кімнат);*
- *який вигляд мають ваші кімнати (колір стін, меблі, деталі інтер'єру, розташування речей);*
- *що вам подобається у ваших помешканнях найбільше й чому;*
- *що б ви додали або змінили у своїх кімнатах.*

Тема 3. Спорт

Ваш друг або подруга любить спорт, займається спортом і дивиться змагання. Ви теж цікавитеся спортом. Обговоріть та з'ясуйте:

- *якими видами спорту ви займаєтесь, а за якими лише стежите;*
- *чи регулярно ви тренуєтесь;*
- *чи берете ви участь у змаганнях;*
- *чи подобається вам дивитися спортивні змагання;*
- *хто для вас є улюбленим спортсменом?*

Тема 4. Відпочинок та дозвілля

Ви пропонуєте друзям вирушити в велотур на вихідних. Розкажіть їм про свою ідею. Обговоріть такі моменти:

- *куди ви плануєте поїхати;*
- *що там є особливо цікавого;*
- *що взяти з собою;*
- *хто про що подбає.*

Тема 5. Їжа

Клас планує пікнік. Ви з друзями вирішили приготувати деякі страви самостійно, тому обговорюєте:

- *які страви ви могли б приготувати (салати, сендвічі, десерти, напої);*

- які продукти потрібні для приготування;
- як саме готувати ці страви (варити, смажити, різати, змішувати тощо);
- хто яку частину роботи виконуватиме.

Ви з другом або подругою сидите в кафе, вирішуєте, що замовити та говорите про те:

- які страви ви любите найбільше;
- які страви є корисними, а які — просто смачними;
- що кожен із вас замовить і чому.

Тема 6. Кіно

Вам зателефонував друг / подруга й пропонує піти в кіно на вихідних. Ви дякуєте своєму другу / подрузі за запрошення і з нетерпінням чекаєте на зустріч. Поспілкуйтесь та з'ясуйте:

- до якого кінотеатру ви підете;
- який фільм ви хотіли б побачити;
- хто замовить квитки в кіно й скільки це буде коштувати;
- на котру годину сеанс та які місця ви хотіли б зайняти в залі;
- о котрій ви зустрінетеся, щоб устигнути купити попкорн та напої.

Тема 7. Література

Книги в жанрі фентезі, як «Гаррі Поттер» або «Сутінки», залишаються дуже популярними впродовж багатьох років. Поспілкуйтесь в колі однокласників і разом з'ясуйте:

- чому людям подобається фентезі;
- чи орієнтовано фентезі на певну вікову групу;
- ваше особисте ставлення до фентезі, чи є улюблені твори в цьому жанрі;
- які літературні жанри вам подобаються й чому;
- якби ви могли зустрітись з літературним героєм, хто б це був і чому.

Під час обговорення медіа на уроці звучить поширена думка, що сьогодні люди читають менше, тому що є телевізор, інтернет і соціальні мережі. Вам потрібно в парах або малих групах з'ясувати, як у вашому класі справи з читанням, розповівши одне одному:

- що ви любите читати;
- які жанри вам подобаються;
- чи є у вас улюблена книга;
- які автори вам подобаються;
- що для вас важливо при виборі книги;
- яка є користь від читання;
- як часто й де ви читаєте;
- чи може читання бути цікавішим за відео чи соцмережі.

Тема 8. Інтернет

Ви з друзями обговорюєте платформи, щоб дізнаватися новини, дивитися цікаві відео або спілкуватися з друзями, а саме:

- якими сайтами або соцмережами ви користуєтесь щодня;
- що вам у них подобається, а що ні;

- *радите одне одному, який сайт або соцмережу варто спробувати та чому;*
- *скільки часу ви проводите онлайн щодня — чи це занадто багато, чи нормально;*
- *чому важливо бути обережними під час спілкування в інтернеті.*

Ви з другом або подругою сидите після школи та розмовляєте про інтернет. Один / одна із вас вважає, що від інтернету лише сама користь — можна знайти будь-яку інформацію, навчатися, дивитися фільми. Інший / інша вважає, що через інтернет люди часто витрачають занадто багато часу, до того ж він не такий уже й безпечний. У розмові ви обговорюєте:

- *для чого ви зазвичай користуєтеся інтернетом;*
- *які користь і зручності дає інтернет у вашому житті;*
- *які проблеми або небезпеки можуть виникнути (залежність, шахрайство, втрата часу, фейкові новини);*
- *скільки часу на день варто проводити онлайн, щоб це не заважало іншим справам;*
- *чого приносить інтернет більше – користі чи шкоди, і як можна користуватися ним розумно.*

Тема 9. Україна та країна, мова якої вивчається

Під час перерви ви спілкуєтеся з сусідом або сусідкою по парті про шкільне життя. Сучасна школа дає багато можливостей – цікаві предмети, проекти, гуртки, але навчання іноді може бути складним. Тому ви обговорюєте:

- *що вам найбільше подобається у вашій школі (предмети, заходи, кабінети);*
- *які предмети є цікавими або корисними для майбутнього;*
- *що робить навчання іноді важким, що не подобається;*
- *як ваше навчання відрізняється від шкільних буднів ваших батьків;*
- *що можна змінити, щоб навчання стало комфортнішим і цікавішим.*

Під час перерв і після занять ви обговорюєте з друзями спорт і досягнення українських спортсменів. Під час спілкування ви згадуєте й розмірковуєте:

- *які види спорту є олімпійськими;*
- *які з них вам подобаються і чому;*
- *досягнення українських олімпійців;*
- *як тренування допомагають спортсменам розвивати свої здібності;*
- *як спорт допомагає людям розвиватися та формує національну гордість.*

Тема 10. Школа

Під час перерви ви розмовляєте з однокласниками в коридорі про те, які предмети вам подобаються, а які ні. В розмові ви ділитесь:

- *які предмети ви любите та чому;*
- *які предмети здаються вам складними або нудними;*
- *що робить навчання на цих предметах цікавим і легким, або навпаки;*
- *який предмет ви хотіли б поглиблено вивчати поза школою і чому.*

Ви сидите разом з однокласником / однокласницею й спілкуєтесь про різні способи навчання – читання підручників, роботу в групах, проекти, практичні завдання тощо. Ви обговорюєте:

- *які види навчальної діяльності ви практикуєте у школі;*

- які види діяльності вам подобаються, а які ні й чому;
- які завдання допомагають вам краще зрозуміти матеріал;
- які способи роблять навчання ефективним та цікавим.

Ви зустрілись в шкільному кафе з друзями, які обговорюють особливості вивчення іноземної мови. Хтось любить дивитися відео й слухати аудіозаписи, хтось – читати цікаві тексти й виконувати вправи. В розмові ви:

- розповідаєте, якими способами ви вивчаєте іноземну мову;
- обговорюєте, які методи для вас найефективніші та чому;
- радите одне одному різні способи мовної практики (ігри, додатки, спілкування онлайн тощо);
- розмірковуєте як можна зробити вивчення мови цікавішим і результативнішим.

2.1.3. ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Сучасна іншомовна освіта орієнтована на формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності, умінь ефективно взаємодіяти в різноманітних навчальних і життєвих ситуаціях, критично мислити, творчо розв'язувати проблеми та працювати в команді. У цьому контексті проєктна робота стає тим ефективним інструментом, що забезпечує практичну спрямованість навчання, інтеграцію мовних знань і життєвого досвіду здобувачів освіти, а також створює умови для активного, усвідомленого та мотивованого опанування іноземних мов

У 7–9 класах, коли пізнавальна активність підлітків поєднана з їхньою потребою в самовираженні та соціальній взаємодії, упровадження навчальних проєктів сприяє переходу від відтворення знань до творчого застосування їх. Проєкти забезпечують реалізацію міжпредметних зв'язків, підтримують стійкий інтерес учнів до навчання іноземної мови, формують уміння знаходити інформацію, аналізувати її, використовувати для розв'язання поставлених завдань, презентувати результати своєї роботи, працювати в команді та ін., тобто сприяють формуванню в учнів предметної, ключових компетентностей і наскрізних умінь.

Цей розділ посібника окреслює теоретичні засади, методичні підходи та практичні рекомендації щодо організації проєктної діяльності на уроках іноземних мов у закладах загальної середньої освіти. У ньому запропоновано приклади тематичних проєктів, що відповідають вимогам чинних модельних програм, адаптованих до вікових особливостей учнів 7–9 класів. Матеріали розділу покликані допомогти вчителям ефективно інтегрувати метод проєктів в освітній процес, створюючи умови для розвитку предметної і ключових компетентностей і позитивної мотивації до навчання іноземних мов.

Умовні позначки

- – індивідуальна робота;
- – робота в парах;
- – робота в групах.

Тема 1: Я, моя родина, мої друзі

Наші сімейні обов'язки

👤 Учні об'єднуються в групи і досліджують, як у їхніх сім'ях розподіляють домашні обов'язки. На основі зібраної інформації вони готують коротку презентацію або порівняльну таблицю про те, як члени їхніх сімей розподіляють між собою домашні обов'язки.

Завдання проекту:

- Розповісти, хто з членів родини виконує ту чи ту роботу (прибирає, закупає продукти, готує, доглядає за домашніми улюбленцями тощо). Як відбувається розподіл: за бажанням, по черзі чи в інший спосіб? Наприклад: *Мама завжди готує вечерю / Я прибираю свою кімнату та годую собаку*.

- Пояснити, чому важливо розподіляти обов'язки (*Це справедливо, коли всі допомагають. Коли всі працюють, роботу можна виконати швидше*).

- Зробити короткий висновок про сімейну співпрацю (*Командна робота робить наше життя цікавішим і комфортнішим / дім чистим / вечерю смачнішою тощо*).

Учням можна запропонувати заповнити таблицю, у якій вони позначають за допомогою піктограм або смайликів ставлення членів своєї родини до тієї чи тієї роботи, додати цитати членів родини. Можна запропонувати записати відео до 1 хвилини про розподіл домашніх обов'язків або створити комікс про один день виконання спільної роботи (підготовка до свята). Це зробить проєкт цікавішим і більш емоційним.

Мої домашні справи

👤 Кожен учень створює сторінку щоденника, мінібуклет або креативний постер з описом своїх домашніх справ. Можна оформити малюнками, світлинами, наліпками, піктограмами. Учні самостійно обирають, у який спосіб вони будуть презентувати результати проєкту, важливо, щоб там був короткий текст іноземною мовою, у якому вони мають розказати про свої домашні справи, зазначаючи коли, як часто вони це роблять, висловити власне ставлення до роботи (які справи їм подобаються, які – не дуже).

Завдання проекту:

- Описати свої домашні справи (*Я застилаю ліжко щоранку / Іноді я поливаю кімнатні рослини*).

- Розповісти, коли і як часто вони це роблять (*Я прибираю свою кімнату щосуботи*).

- Сказати, чи подобаються їм ці справи (*Я люблю готувати з мамою, особливо мені подобається ліпити вареники і пиріжки, робити печиво*).

Традиції та свята в нашій сім'ї

👤 Учні працюють у групах і готують презентацію або малюють постер про родинні свята, традиції та особливі страви, важливі в їхніх родинах. Можна використати фотографії, малюнки, рецепти, QR-коди з короткими відео або аудіокоментарями, символи свят.

Завдання проєкту:

- Учні мають розповісти, які свята вони відзначають у своїх родин, яких традицій дотримуються, які родинні страви готують (*Ми готуємо торт і прикрашаємо стіл*).
- Створити коротке повідомлення або гасло про значення родинних традицій (*Сімейні традиції нас об'єднують*).

Тема 2: Харчування **Мій улюблений рецепт**

👤 Учні в групах створюють маленьку кулінарну книжку або плакат з рецептом обраної ними страви,

Завдання проєкту:

- Описати інгредієнти та послідовність приготування страви (*Спочатку наріжте... / Потім додайте... / Після цього все добре перемішайте*).
- Використати відповідну лексику (*інгредієнти, миска, духовка, запікання, кип'ятіння тощо*.)
- Пояснити, чому обрали саме цю страву, чому люблять її (*Ми обрали цю страву, бо вона смачна й проста в приготуванні*).

Цей проєкт можна дати як домашнє завдання: записати відео приготування страви із називанням потрібних інгредієнтів, коментуванням перебігу приготування (*Беремо кілограм картоплі, миємо її, чистимо, відварюємо...*).

Як сервірувати стіл

👤 Учні в групах моделюють ситуацію підготовки до святкової вечері.

Завдання проєкту:

- Визначити, на честь якої події чи з якого приводу відбудеться святкова вечеря, кількість гостей, меню (*Буде шестеро гостей. / Меню включає суп, м'ясо з овочами, салат і торт*).
- З'ясувати які предмети необхідні для сервірування стола (*Нам знадобляться тарілки, виделки, ножі, ложки, склянки та серветки*).
- Пояснити порядок сервірування (*Ложка для супу, а виделка для основної страви*).

Можна змоделювати сценку в класі, використавши паперові тарілки, пластикові ножі, виделки і ложки, картонні стаканчики, справжні серветки. Учні показують і коментують іноземною мовою, де мають стояти тарілки, з якого боку треба класти столові прибори, уточнюють порядок сервірування. Цей процес можна записати на відео. Доцільно змоделювати діалог між господарями і гостями, під час якого учні застосовують етикетні формули.

Моя кухня

👤 Учні описують свою кухню, зазначаючи, які кухонні прилади й посуд використовують удома. Можна використовувати фотографії і в результаті створити фотоколаж.

Завдання проєкту:

- Назвати наявні кухонні предмети (*На моїй кухні є холодильник, плита та чайник*).

- Розповісти, для чого їх використовують (*Ми використовуємо чайник для кип'ятіння води*).

- Зазначити, чим би хотіли доповнити свою кухню та чому. (*Я хотів би мати посудомийну машину, бо вона економить час*).

Можна в класі провести вікторину: один учень описує предмет зі своєї кухні, не називаючи його, інші – відгадують, про що йдеться.

Способи приготування їжі

👤Учні в групах готують інформаційний плакат / колаж «Способи приготування страв» із поясненням способів приготування.

Завдання проекту:

- Пояснити різницю між способами оброблення продуктів (*Коли ми смажимо їжу, ми готуємо її в олії; для запікання використовуємо духовку*).

- Навести приклади страв, у процесі приготування яких використовують певні способи оброблення продуктів (*Ми варимо картоплю, щоб приготувати картопляне пюре, смажимо її в олії, щоб мати смажену картоплю*).

Тема 3: Охорона здоров'я

Мій щоденник здоров'я

👤Учні ведуть «щоденник здоров'я», описуючи перебіг хвороби: свій стан, симптоми та поради, які отримали від лікаря або батьків.

Завдання проекту:

- Описати свій стан або симптоми (*Сьогодні я почуваюся втомленим / У мене болить голова й горло*). Можна попросити їх скласти шкалу самопочуття, використовуючи відповідні позначки для відображення стану здоров'я.

- Розповісти, які поради вони отримали, уточнити, від кого – лікаря, рідних, друзів. Яких порад дотримуються для того, щоб швидше одужати (*Мій лікар сказав, що мені слід відпочивати та пити більше води / Я уникаю солодких напоїв, щоб залишатися здоровим / Я щодня провітрюю свою кімнату, щоб повітря було свіжим*).

- Пояснити, що роблять для профілактики захворювань (*Я гуляю щоранку / Я їм більше овочів та фруктів. Я роблю фізичні вправи щодня*).

Наші місцеві центри охорони здоров'я

👤Учні в групах або парах досліджують, які медичні заклади є в їхньому місті чи громаді, позначають їх на мапі свого населеного пункту / району міста; дізнаються, які послуги там надають, та презентують результати у формі буклету або усної презентації.

Завдання проекту:

- Назвати медичні заклади (*У моєму місті є лікарня, поліклініка, аптека та стоматологічний кабінет*).

- Пояснити, які послуги надають у кожному закладі (*Ви йдете до стоматолога, щоб перевірити зуби / В аптеці ви можете купити ліки. Перш ніж купити ліки, треба порадитися з лікарем*).

- Підкреслити особливості кожного закладу (*Лікарня більша за клініку / Ця аптека найближча до мого будинку*).

Поширені хвороби та симптоми

👤Групи учнів вивчають найпоширеніші хвороби та їхні симптоми й створюють інформаційний плакат / інфографіку.

Завдання проєкту:

- Назвати поширені захворювання (*Люди часто хворіють на застуду, грип, кашель тощо*).
- Описати симптоми (*Якщо у вас застуда, ви чхаєте та кашляєте*).
- Дати поради щодо лікування. (*Треба випити теплого чаю та відпочити*).
- Запропонувати слоган для соціальної реклами (*Твоя турбота про здоров'я – безпека для інших. Профілактика – твій найкращий захист*).
- Створити інфографіку.

Ліки, які ми використовуємо

👤Учні в групах дізнаються про різні види ліків, як їх приймати, та створюють власну пам'ятку або інструкцію.

Завдання проєкту:

- Назвати основні види ліків, їхні назви (*Є таблетки, сиропи, краплі та мазі*).
- Пояснити, для чого вони (*Сироп допомагає при кашлі*).
- Розповісти, як правильно приймати ліки (*Перед прийомом ліків обов'язково проконсультуйтеся з лікарем. Самолікування дуже небезпечне. Вам слід прочитати інструкцію / Не приймайте занадто багато ліків*).

Тема 4: Кіно і театр

Відвідування кіно або театру

👤Учні працюють у групах і створюють повідомлення або презентацію про відвідування їхнім класом кінотеатру чи театру.

Завдання проєкту:

- Підготувати короткий опис події (*Минулого тижня ми ходили в кіно / Наш клас відвідав театр, щоб подивитися мюзикл*).
- Дати корисні поради (*Добре приходити раніше / Не забудьте вимкнути телефон*).
- Описати атмосферу та враження (*Фільм був захопливим / Нам сподобалася вистава*).

Наші улюблені жанри

👤Учні працюють парами або в групах, досліджують різні жанри фільмів і театральних вистав, готують плакат / колаж / презентацію / інфографіку.

Завдання проєкту:

- Назвати відомі жанри, описати їхні особливості (*Є комедії, драми, пригоди тощо*).
- Пояснити, які жанри вони люблять і чому (*Мій улюблений жанр — фентезі, бо там є магія*).
- Навести приклади фільмів або вистав різних жанрів (*«Крижане серце» – це анімаційний мюзикл*).
- Зробити висновок про смаки своєї групи (*Більшість із нас любить комедії*).

У театрі

 Учні створюють схему або мініпутівник, описуючи основні частини театральної зали та сцени.

Завдання проекту:

- Назвати різні частини театру (*У театрі є сцена, ложа, крісла для глядачів*).
- Описати їхні функції (*Сцена – це місце, де виступають актори*).
- Написати коротке запрошення відвідати театр (*Насолоджуйтесь чудовою виставою цими вихідними!*).

Тема 5: Спорт

Види спорту, які нам подобаються

 Учні працюють у групах і створюють постер або презентацію про найпопулярніші види спорту серед учасників їхньої групи.

Завдання проекту:

- Назвати різні види спорту (*Ми любимо футбол, баскетбол і теніс*).
- Пояснити, які види спорту є індивідуальними, а які – командними (*Хокей – це командний вид спорту, тоді як більярд – індивідуальний*).
- Розповісти, який спорт кожен учасник групи любить найбільше і чому (*Я люблю плавати, бо це робить мене сильнішим*).

Шкільний спортивний захід

 Учні розробляють план і опис шкільного спортивного заходу або турніру, створюють афішу або буклет із короткою інформацією.

Завдання проекту:

- Вибрати вид змагання (*У нас пройде футбольний матч*).
- Пояснити, коли і де змагання відбудеться (*Гра відбудеться в п'ятницю на шкільному стадіоні*).
- Назвати команди або учасників (*Буде дві команди: 7-А та 7-Б*).
- Скласти текст запрошення (*Приходьте та підтримайте свою команду!*).

Відомі спортсмени

 Учні в групах створюють мініенциклопедію або презентацію про відомих українських і зарубіжних спортсменів.

Завдання проекту:

- Представити обраних спортсменів (*Гаррі Кейн — відомий англійський футболіст*).
- Описати де вони грали, у яких змаганнях брали участь (*Кобі Браянт грав у НБА за «Лос-Анджелес Лейкерс»*).
- Назвати головні досягнення або перемоги (*Серена Вільямс має багато титулів Великого шолома*).

Наші місцеві спортивні клуби та секції

 Групи учнів створюють інформаційний буклет / настінний плакат про спортивні клуби й секції свого міста або школи.

Завдання проекту:

- Назвати спортивні клуби чи секції у своєму місті (*У нашому місті є футбольний клуб та секція боксу*).

- Розповісти, які спортивні події можна відвідувати та якими видами спорту можна займатись (*Ви можете відвідувати матчі на стадіоні або ходити до спортзалу*).

- Пояснити, коли проходять заняття в секціях чи спортивні події (*Діти можуть приєднатися після школи в будні дні і зранку у вихідні*).

Тема 6: Шкільне життя

Наші позакласні заходи

🗉👥 Учні працюють у групах і створюють постер або презентацію про позакласні заходи, які відбуваються в школі.

Завдання проекту:

- Назвати позакласні заходи у школі (*У нашій школі є кілька гуртків — музичний, драматичний та танцювальний*).

- Розповісти, чим займаються учасники кожного гуртка (*У драматичному гуртку учні готують п'єси та вистави*).

- Пояснити, чому такі заходи важливі (*Вони допомагають учням завести друзів та здобути нові навички*).

Шкільні свята й традиції

🗉👥 Учні створюють і презентують мініальбоми або таблиці про традиційні шкільні свята й події у своїй школі.

Завдання проекту:

- Назвати основні шкільні свята (*Ми святкуємо Перший дзвінок, День вчителя та День школи*).

- Розповісти, як проходить їхнє святкування (*На Перший дзвоник у нас концерт і квіти вчителям*).

- Пояснити, чому ці свята є важливим для школи (*Це об'єднує всю школу та створює дружню атмосферу*).

Тема 7: Україна

Культурні пам'ятки Києва

🗉👥 Учні працюють у групах і створюють інформаційний буклет, презентацію або настінний плакат про найвідоміші пам'ятки Києва.

Завдання проекту:

- Вибрати кілька пам'яток Києва (*Ми обрали Софійський собор, Києво-Печерську лавру та Золоті Ворота*).

- Коротко описати кожну пам'ятку (*Софійський собор – один із найстаріших храмів Києва*).

- Розповісти, чому ці місця важливі для історії та культури (*Києво-Печерська лавра – важливий релігійний та культурний центр*).

- Всі учасники групи пояснюють, яке місце вони хотіли б відвідати та чому (*Я хотів би відвідати Золоті Ворота, бо це символ старого Києва*).

Тема 8: Країни виучуваної мови

Історичні та культурні пам'ятки столиці

👤Учні працюють у групах і створюють інформаційний плакат або презентацію про головні історичні та культурні пам'ятки столиці країни, мову якої вони вивчають.

Завдання проєкту:

- Назвати країну та її столицю (*Столиця Сполученого Королівства – Лондон*).
- Вибрати кілька найвідоміших пам'яток столиці (*Ми обрали Букінгемський палац, Біг-Бен, Лондонський Тауер та Британський музей*).
- Коротко описати кожну пам'ятку (*Букінгемський палац є офіційною резиденцією британського монарха*).
- Пояснити їхнє історичне або культурне значення (*Британський музей є одним із найстаріших музеїв світу*).

2.1.4 МЕДІАЦІЯ

Під медіацією (mediation) як окремим видом комунікативної взаємодії (поряд із рецепцією, продукуванням та інтеракцією) розуміють здатність учня передавати, переформулювати або пояснювати інформацію з однієї мови або контексту в інший, адаптуючи її до потреб іншої особи.

Медіація спирається на переклад, однак не є його еквівалентом, оскільки її основна мета – зробити зміст доступним та зрозумілим для іншої людини.

У CEFR (CEFR Companion Volume, 2020, с. 90) виділяють **три основні типи медіації**:

1. **Медіація тексту (Mediating a text)** – переформулювання або передача інформації з тексту іншій особі (усно чи письмово).
2. **Медіація концептів (Mediating concepts)** – допомога в побудові розуміння між людьми під час дискусії, обговорення, навчання тощо.
3. **Медіація комунікації (Mediating communication)** – полегшення спілкування між людьми з різними мовними чи культурними бар'єрами (напр., двомовні розмови, культурне посередництво).

Тема: Моя сім'я та друзі

1. Текстуальна медіація

Завдання: Прочитайте опис сім'ї іноземною мовою (наприклад, короткий текст про члена сім'ї) та перекажіть основну інформацію: хто це, вік, хобі, зовнішність та стосунки в сім'ї.

2. Концептуальна медіація

Завдання: Порівняйте традиції святкування дня народження в українській сім'ї та в країнах виучуваної мови, вказуючи подібності (наприклад, подарунки) та відмінності (наприклад, особливі страви чи ігри).

3. Комунікативна медіація

Завдання: Ваш іноземний друг по листуванню хоче дізнатися про ваших друзів. Розкажіть йому іноземною мовою про свого найкращого друга: як ви познайомилися, що любите робити разом та чому ви дружите.

Тема: Повсякденне життя та розпорядок дня

1. Текстуальна медіація

Завдання: Ознайомтеся з розкладом дня школяра з іншої країни іноземною мовою та поясніть основні пункти: коли встає, снідає, йде до школи, займається хобі та лягає спати.

2. Концептуальна медіація

Завдання: Після перегляду короткого відео іноземною мовою про типовий шкільний день у країні, мова якої вивчається, складіть короткий опис, порівнюючи з вашим розпорядком дня (подібності та відмінності).

3. Комунікативна медіація

Завдання: Ваш зарубіжний друг не розуміє, як планувати свій день. Поясніть йому іноземною мовою, як ви організуєте свій розпорядок: уроки, відпочинок, хобі та чому важливо дотримуватися режиму.

Тема: Їжа та здорове харчування

1. Текстуальна медіація

Завдання: Прочитайте рецепт простої страви іноземною мовою (наприклад, сандвіч чи салат), передайте основні інгредієнти й кроки приготування.

2. Концептуальна медіація

Завдання: Порівняйте типовий шкільний обід в Україні та в країні виучуваної мови, вказуючи, що корисне, а що ні, й чому важливо їсти здорову їжу.

3. Комунікативна медіація

Завдання: Ваш іноземний друг цікавиться українською кухнею. Розкажіть йому іноземною мовою про улюблену українську страву: що в ній є, як готують і коли її їдять.

2.2. 8 КЛАС

2.2.1. МОНОЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ

Тема 1. Я, моя сім'я і друзі

Ваш друг або подруга збирається в гості за кордон і хоче купити подарунки для своїх іноземних друзів. Він/вона просить вашої поради, що можна придбати. Ви у відповідь:

- *порадьте кілька варіантів подарунків (книга з визначними місцями України, сувенірна тарілка, картина, одяг, прикраси тощо);*
- *поясніть, чому цей подарунок буде цікавим для іноземних друзів;*
- *назвіть місія в вашому місті, де можна придбати такі подарунки, або де їх можна замовити в інтернеті;*

- *додатково запропонуйте інші невеликі сувеніри, які символізують Україну (листівки, магніти, брелоки тощо).*

Ваша подруга або ваш друг готується до святкування важливої події, але не знає як це краще зробити й звертається до вас. Ви:

- *порадьте, як і де відзначити цю подію;*
- *поясніть, чому такий варіант святкування буде найкращим;*
- *підкажіть, що цікавого можна влаштувати під час свята, щоб розважити гостей.*

Ви розмовляєте з іноземним другом / подругою про ваші звички, захоплення та спосіб життя. Він / вона хоче дізнатися, як ви організовуєте свій день і чим цікавим займаєтесь. Розкажіть:

- *про свій щоденний розпорядок;*
- *чим обраний стиль життя вас влаштовує, а що хотілось би змінити;*
- *про те, як ви проводите вільний час;*
- *про свої хобі, заняття чи традиції, які роблять життя яскравішим.*

Тема 2. Покупки. Харчування

Ви розмовляєте з другом або подругою, який / яка стежить за модою і одягається відповідно до останніх тенденцій. Його /її цікавить ваше ставлення до моди. Розкажіть:

- *чи вважаєте ви моду й стиль важливими;*
- *якому стилю одягу віддаєте перевагу;*
- *на що звертаєте увагу, коли обираєте одяг;*
- *чи є улюблені бренди й чи важливі вони взагалі;*
- *чи є у вас улюблені речі.*

Ваш закордонний друг або подруга нещодавно переїхав(-ла) в інший район і скаржиться, що там немає деяких звичних магазинів. Він / вона питає як із цим у вашому районі, а ви розповідаєте:

- *які магазини є поруч із вашим будинком (супермаркет, магазин одягу, аптека, ринок тощо);*
- *які з них ви відвідуєте найчастіше й що саме там купуєте;*
- *які крамниці вам подобаються, а які ні й чому;*
- *чи є магазини, де часто бувають акції або знижки;*
- *яких магазинів бракує у вашому районі.*

Ваш друг або подруга останнім часом часто почувається втомленим(-ою) і скаржиться на погане самопочуття. Ви думаете, що причина може бути в неправильному харчуванні, тому:

- *висловлюєте співчуття і турботу;*
- *нагадуєте, що неправильне харчування може спричиняти проблеми зі здоров'ям;*
- *пояснюєте, що таке здорове харчування;*
- *радите, що потрібно їсти частіше, а яких продуктів варто уникати й чому;*

- *розповідаєте, чому важливо їсти регулярно, але не переїдати й обов'язково пити достатньо води;*
- *нагадуєте про фізичну активність і здоровий сон.*

Тема 3. Спорт

Ваш приятель із-за кордону цікавиться, чи люблять українці спорт і які види спорту найпопулярніші. Він звертається до вас із проханням розповісти більше про спортивне життя в Україні. Ви розповідаєте:

- *чи багато людей в Україні займаються спортом;*
- *які види спорту є найпопулярнішими серед українців;*
- *що можна вважати спортом №1 в Україні й чому;*
- *чи є у вашому місті або районі спортивні клуби, фітнес-центри, стадіони;*
- *чи займаються спортом учні вашої школи, які секції найчастіше відвідують;*
- *чи існують спортивні програми для людей з обмеженими можливостями або людей похилого віку;*
- *які види спорту подобаються особисто вам і чому.*

Ваш знайомий / знайома з іншої школи запитує, які спортивні умови є у вашій школі та де ви зазвичай займаєтеся спортом. Ви розповідаєте:

- *який спортивний інвентар є у вашій школі;*
- *який вигляд мають шкільний спортзал і спортивний майданчик;*
- *якими видами спорту там можна займатися;*
- *яке спортивне обладнання ви використовуєте найчастіше;*
- *чи є обладнання, якого не вистачає, і що б ви хотіли додати;*
- *як часто проводять спортивні заняття та змагання у вашій школі;*
- *де ще можна тренуватися у вашому районі.*

Тема 4. Життя у місті

Ваша іноземна знайома розповіла вам, що у її країні багато людей їздять на велосипедах щодня – до школи, на роботу або просто для задоволення. Іноді пересуватись містом велосипедом ефективніше, ніж автомобілем. Вона зацікавилась, як із цим в Україні, і ви розповідаєте:

- *чи часто люди в Україні використовують велосипед як засіб пересування;*
- *як багато учнів в Україні їздять до школи на велосипедах;*
- *чому не всі користуються велосипедами;*
- *де велосипеди популярніші – у містах чи в сільській місцевості;*
- *чи є у вашому місті відповідна інфраструктура – велодоріжки, стоянки для велосипедів;*
- *чи їздите ви на велосипеді.*

Вашому другові з іншої країни подобається життя у великому місті, але в мегаполісах є й багато проблем. Він запитав у вас, які труднощі мають великі міста в Україні та як люди намагаються їх вирішувати, ви відповідаєте:

- *які великі міста є в Україні;*
- *які проблеми найчастіше виникають у великих містах;*
- *яка з цих проблем, на вашу думку, є найсерйознішою;*
- *як ці проблеми впливають на життя людей;*

- які є можливі рішення, що вже робиться або могло б допомогти;
- які переваги має життя в мегаполісі;
- що може робити кожна людина, щоб покращити життя у своєму місті.

Тема 5. Подорожі

Ви відправились в похід із друзями за містом. Закордонний приятель написав вам і запитав, чим ви зайняті, бо не заходите в голосовий чат. Ви відповідаєте:

- де ви перебуваєте та як почуваетесь;
- яка погода під час походу;
- яка природа вас оточує;
- які досвід і враження у вас від походу;
- що вам сподобалось найбільше;
- чи бачили ви щось цікаве або незвичайне в поході.

Ваш знайомий(-а) скоро вперше вирушить у подорож літаком. Він / вона чекає цього з нетерпінням, але й трохи хвилюється. Тому просить розповісти вас про свій досвід подорожі літаком і враження. Ви розповідаєте:

- куди ви летіли та як почувались перед польотом;
- звідки й куди ви летіли;
- якими були аеропорти відправлення й прибуття, що ви там бачили;
- як проходила реєстрація на рейс та перевірка багажу;
- яким був літак і де знаходилося ваше місце;
- що вам найбільше сподобалося у польоті, а що ні;
- чи відчували ви страх або хвилювання під час польоту, і як ви з цим справлялися;
- що б ви порадили іншій людині, яка вперше летить літаком.

Тема 6. Навколишнє середовище

Після уроків відбулися збори, на яких вам оголосили, що у вашій школі розпочинається екологічний тиждень. Тепер ви спілкуєтеся з другом або подругою й розповідаєте про:

- тему проєкту (захист тварин, сортування сміття, економія води, озеленення території тощо);
- заходи, які планують у школі (перегляд освітніх фільмів про екологію, лекції, дискусії, прибирання та озеленення шкільного подвір'я тощо);
- діяльність поза школою (інформаційний стенд у пішохідній зоні біля школи, екологічна акція у парку тощо);
- завдання, які в рамках проєкту виконували на уроках;
- участь учителів;
- вашу роль у проєкті.

Тема 7. Мистецтво. Кіно і телебачення

Телебачення відіграє важливу роль у житті багатьох людей. Ви спілкуєтеся з іноземними друзями про телебачення, й вони запитують вас про українське телебачення й ваше ставлення до перегляду телевізору загалом. Ви відповідаєте:

- як часто дивитесь телевізор;

- чи вважаєте телебачення корисним, цікавим, потрібним, або навпаки й чому;
- які передачі вас найбільше цікавлять, чому, про що вони;
- що може бути для вас заміною телебачення й чому.

Незабаром до вас прийдуть гості з іншої країни. Ви знаєте, що вони цікавляться музеями, виставками та культурними подіями. Вам хочеться показати їм щось цікаве в вашому місті, й ви вирішуєте розповісти їм про те:

- які музеї та виставкові центри є у вашому місті;
- що саме можна побачити в цих музеях;
- які культурні події варто відвідати саме зараз;
- що б ви порадили відвідати перш за все;
- де знаходяться цікаві місця вашого міста й як туди дістатись.

Тема 8. Цифрові технології

Ваш друг розповів вам, що нещодавно йому подарували смартгодинник і запитав, які цифрові пристрої використовуєте ви. Ви відповідаєте:

- які цифрові пристрої використовуєте найчастіше;
- які функції цих пристроїв вам найбільше потрібні;
- як цифрові пристрої допомагають вам у навчанні;
- як вони допомагають у повсякденному житті;
- який пристрій для вас є найбільш незамінним і чому;
- які недоліки й проблеми є в цифрових пристроїв.

Ваша подруга просто в захваті від додатку який завантажила кілька днів тому. Вона захотіла дізнатися, якими застосунками користуєтесь ви. Ви вирішили розповісти:

- які цифрові додатки використовуєте щодня;
- для чого саме ви використовуєте ці додатки;
- які застосунки допомагають у навчанні та як саме;
- як додатки полегшують повсякденне життя;
- які недоліки можуть мати цифрові додатки.

Тема 9. Україна та країна, мова якої вивчається

Вас запросили в гості до країни, мова якої вивчається. Ви хочете надіслати своєму вчителю іноземної мови листа, в якому опишете:

- куди саме вас запросили, особливості цього міста чи місцевості;
- атмосферу міста, в якому знаходитесь;
- місцеві визначні пам'ятки;
- легко чи складно розуміти місцевих носіїв мови, чи чуєте інший акцент;
- ваші особисті враження від подорожі.

До Вас приїжджає друг або подруга з іншої країни. Поїздка припадає на День Незалежності України. Дізнавшись про це, він / вона цікавиться культурою та історією нашої країни, й ви розповідаєте про:

- державні символи України, історію тризуба;
- значення кольорів українського прапора;
- про важливість Дня Незалежності, його святкування;
- інші елементи української культури, традиції, свята, символи.

Тема 10. Робота і наука

У школі вам розповіли про популярні сьогодні професії та про те, що саме роблять представники цих професій. Увечері вдома ви ділитесь тим, що почули про те:

- *які є сучасні професії;*
- *які професії стають популярними;*
- *які обов'язки у представників цих професій;*
- *чому ці професії стали популярними сьогодні;*
- *які якості та навички потрібні людям у цих сферах;*
- *яка професія зацікавила вас найбільше та чому.*

У школі ви з однокласниками проводили експеримент на уроці. Вдома ви розповідаєте в голосовому чаті своєму другу / подрузі про те:

- *який це був урок;*
- *який експеримент проводили;*
- *яке наукове явище ви побачили, й чи вразило воно вас;*
- *які інші експерименти ви вже проводили або хотіли б спробувати;*
- *що дають такі дослідження на уроках, й чи потрібні вони взагалі.*
- *чи подобається вам, коли навчання не обмежується теорією.*

2.2.2. ДІАЛОГІЧНЕ ТА ПОЛІЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ

Тема 1. Я, моя сім'я і друзі

Ви отримали повідомлення від свого друга або подруги, який(-а) хоче організувати велосипедний тур на вихідних. Ви хочете взяти участь, але вам потрібно уточнити кілька важливих деталей. Під час телефонної розмови ви обговорюєте:

- *о котрій годині та звідки старт;*
- *яка тривалість туру;*
- *який маршрут туру;*
- *що потрібно брати з собою;*
- *чи можна запросити когось ще;*
- *як буде відбуватись харчування;*
- *який план дій на випадок дощу.*

Друг або подруга, запрошує вас на святкування особливої події (День народження / родинне свято / завершення навчального року). Ви погоджуєтесь, але вам потрібно уточнити деякі деталі. Тому ви обговорюєте:

- *який формат заходу (вечірка, пікнік тощо);*
- *коли і де відбудеться подія;*
- *чи є якийсь дрескод;*
- *чи потрібно щось взяти з собою;*
- *хто ще буде присутній;*
- *як дістатись до місця події.*

Ви з другом / подругою розговорились про те, як проводите свої вихідні й ділитесь:

- *як ви зазвичай проводите вихідні;*

- чи любите ви планувати все наперед чи діяти спонтанно;
- як часто ви зустрічаєтеся з друзями;
- які види відпочинку вам підходять найбільше й чому;
- що потрібно вам, щоб комфортно провести вихідні;
- що б ви хотіли змінити у своїх вихідних.

Тема 2. Покупки. Харчування

Ви знайшли оголошення в інтернеті про продаж велосипеда. Велосипед – річ корисна, а пропозиція здається цікавою. Ви телефонуєте людині, яка продає велосипед, і з'ясовуєте:

- *у якому стані знаходиться велосипед;*
- *яка точна ціна та чи можливий торг;*
- *чи можна подивитися на велосипед особисто;*
- *чи є у велосипеда документи або гарантія;*
- *чи були серйозні ремонти або заміна деталей;*
- *чому власник(-ця) продає велосипед;*
- *зручний час та місце зустрічі;*
- *як можна здійснити оплату (готівка, картка).*

Ви розмовляєте з другом / подругою про магазини у ваших районах. Ви хочете з'ясувати, кому зручніше робити покупки поруч із домом і обговорюєте:

- *які магазини є біля ваших будинків;*
- *які з цих магазинів ви відвідуєте найчастіше й чому;*
- *чи є у ваших районах невеликі крамнички;*
- *які товари зручно купувати поблизу, а за чим доводиться їхати далі;*
- *чи є у вашому районі ринки або кіоски;*
- *наскільки зручно добиратися до найближчого великого торгового центру;*
- *які магазини ви хотіли б мати поруч, але їх немає;*
- *які магазини подобаються вам найбільше та як ви обираєте, куди піти.*

Вам разом з другом / подругою потрібно дещо з одягу, тому ви вирушаєте за покупками. Дорогою ви обговорюєте:

- *який одяг вам потрібен (светр, футболка, штани, куртка тощо);*
- *який стиль вам подобається та підходить;*
- *на що звертаєте увагу при виборі одягу (колір, тканина, крій);*
- *який бренд або виробник вам подобається;*
- *який розмір вам підходить та як його перевіряти;*
- *наскільки важлива для вас якість одягу;*
- *чи готові ви заплатити більше за брендовий одяг;*
- *як обираєте між кількома варіантами одягу.*

Після того, яку школу пройшла лекція про здорове харчування, ви з однокласником / однокласницею вирішили розібратись, як харчуєтеся та що можна покращити. Розмова йде про те:

- *що ви зазвичай їсте на сніданок, обід і вечерю;*
- *які продукти вважаєте корисними та чому;*

- чи вживаєте ви достатньо овочів, фруктів і води;
- які продукти краще обмежувати;
- що їсте у школі під час перерви;
- як часто купуєте фастфуд або солодоці;
- чи займаєтеся спортом і як це впливає на вибір їжі;
- що ви хотіли б змінити у своєму харчуванні.

Тема 3. Спорт

Наближається велика спортивна подія, і в школі багато розмов про спорт. Під час перерви ви спілкуєтеся з однокласниками про:

- *ваші улюблені види спорту;*
- *ваших спортивних кумирів, команди, за які ви вболіваєте;*
- *спортивні досягнення або моменти, які вас найбільше надихають;*
- *перегляд трансляцій спортивних подій;*
- *види спорту, якими ви вже займалися;*
- *ваші тренування.*

Ви з друзями плануєте після уроків зайнятись спортом на вулиці. Але ще не вирішити, у що саме будете грати, де й коли. Ви зідзвонюєтесь, щоб домовитись та обговорюєте:

- *що саме ви плануєте робити: грати в командну гру, або просто потренуватися;*
- *скільки людей прийде;*
- *які спортивні майданчики є поблизу (футбольне поле, шкільний майданчик, тренажери тощо) й у якому вони стані;*
- *який майданчик найкраще вам підходить;*
- *яке спортивне обладнання потрібне, і хто саме має його принести (м'ячі, ракетки тощо);*
- *о котрій зустріч.*

Тема 4. Життя у місті

Ви та ваш друг або подруга готуєтеся до шкільного проєкту про ваше місто. Ви зустрілись, щоб обговорити:

- *які основні об'єкти інфраструктури є у вашому місті (транспортні вузли, лікарні, університети, парки тощо);*
- *які з цих місць є найбільш необхідними для щоденного життя людей;*
- *які ще об'єкти потрібні місту;*
- *наскільки легко пересуватися містом, які види транспорту доступні;*
- *яке місце в місті ви вважаєте найкраще облаштованим.*

Останнім часом ви часто чуєте скарги сусідів на проблеми у вашому місті. Ви розповідаєте про це в школі, й однокласники кажуть, що теж чули про такі проблеми. Разом ви обговорюєте:

- *які проблеми є у вашому місті (забруднення повітря, затори, шум, нестача громадського транспорту тощо);*
- *як ці проблеми відчують мешканці міста;*
- *яка з цих проблем є найгіршою;*
- *чому, на вашу думку, виникають ці проблеми;*

- що робить місто для їх вирішення, які кроки можна запропонувати;
- чи можна зробити щось особисто, щоб допомогти місту.

Тема 5. Подорожі

Як виявилось, іноземна мова, яку ви вивчаєте, є державною аж для кількох країн. В класі виникла дискусія про те, куди з цих краї краще поїхати. Ви з однокласниками обговорюєте:

- які це країни, де вони розташовані;
- які з цих країн здаються вам найцікавішими для подорожі і чому;
- що особливого можна відвідати в цих країнах;
- чим ці країни відрізняються одна від одної;
- який транспорт найзручніший для подорожі;
- чи можна об'єднати в одну поїздку кілька перелічених країн одразу;
- які активності найбільше цікавлять вас у кожній країні.

Зустрівшись після канікул ви та ваш друг / ваша подруга обговорюєте подорожі, які відбулися під час відпочинку. Ви розповідаєте одне одному:

- куди ви поїхали під час канікул;
- коли відбулася поїздка і скільки тривала;
- з ким подорожували;
- як дісталися до місця призначення;
- що запам'яталося під час подорожі;
- що сподобалося найбільше;
- що було складним під час подорожі;
- чи хочеться побувати там ще;
- що б ви зробили інакше наступного разу.

Тема 6. Навколишнє середовище

Напередодні шкільних заходів, присвячених екологічній ситуації в Україні, ви з однокласниками ділитесь своїми думками щодо цієї проблеми:

- які екологічні проблеми є в Україні (забруднення повітря, води, сміття, вирубка лісів тощо);
- як ці проблеми впливають на здоров'я та побут людей;
- чи беруть участь ваші знайомі в заходах, присвячених збереженню природи;
- що можна робити особисто, щоб допомогти довкіллю;
- які ініціативи або проекти для захисту природи ви знаєте;
- які наслідки можуть бути, якщо ці проблеми залишаться без уваги.

Ваш друг / подруга подивився(-лась) документальний фільм про те, що відбувається з екологією в світі. Його / її це схвилювало, і тепер у вас дискусія:

- які глобальні екологічні проблеми існують у світі (зміна клімату, потепління, забруднення океанів, втрата біорізноманіття);
- як ці проблеми впливають на людей, тварин і природу;
- які країни успішно вирішують екологічні проблеми і чому;
- що може робити кожен, щоб допомагати довкіллю;
- які є ініціативи спрямовані на захист природи;
- що буде, якщо глобальні екологічні проблеми залишаться без уваги;

- *чи не є проблеми з екологією перебільшеними;*
- *що вас особисто найбільше турбує у стані навколишнього середовища.*

Тема 7. Мистецтво. Кіно і телебачення

Зустрівшись після канікул в школі, ви з однокласниками ділитесь враженнями про фільми та передачі, які дивились останнім часом, а також обговорюєте:

- *які фільми та передачі ви нещодавно подивились;*
- *про що вони;*
- *чи сподобались вони вам і чому;*
- *хто був вашим улюбленим героєм і чому;*
- *що було цікавого або незвичного у сюжеті;*
- *чи дивилися ви їх самі чи з друзями/родиною;*
- *чи порадили б ви їх іншим і чому.*

Ви з друзями з нетерпінням чекаєте на вихід у кінотеатрах нового блокбастера, тож часто розмовляєте про кіно, а саме:

- *які жанри фільмів ви любите дивитися;*
- *ваш улюблений фільм, чим саме подобається;*
- *коли та як часто ви дивитеся кіно;*
- *що вам більше подобається - фільми чи серіали й чому;*
- *які теми або сюжети вас найбільше цікавлять;*
- *що вам подобається або не подобається в головних героях;*
- *які фільми можна порадити іншим людям.*

Після уроку мистецтва ви з однокласниками продовжуєте розмову в коридорі. Тема живопису вас зацікавила. Ви вирішили обмінятися думками:

- *які жанри живопису ви вже знаєте (портрет, пейзаж, натюрморт, абстракція тощо);*
- *який жанр вам подобається найбільше і чому;*
- *чи є художники, чиї роботи вам подобаються;*
- *чи відвідували ви коли-небудь виставки або музеї;*
- *яку картину ви б хотіли побачити наживо;*
- *чи надихає вас мистецтво.*

Тема 8. Цифрові технології

Під час поїздки додому після уроків ви з другом / подругою помітили, що багато людей у громадському транспорті користуються смартфонами. Більшість тихо, але дехто дивиться відео без навушників, хтось голосно говорить по телефону. Вийшовши на зупинці, ви починаєте обговорювати:

- *чи можна вважати надмірне використання смартфонів у транспорті проблемою;*
- *у яких ситуаціях і де людина з телефоном може дратувати оточуючих;*
- *чи потрібні обмеження й правила використання мобільних телефонів у громадському транспорті;*
- *як часто і з якою метою ви самі користуєтесь смартфоном під час поїздок;*
- *як впливає на вас регулярно користування смартфоном.*

Сьогодні майже кожен використовує різні цифрові пристрої - смартфони, планшети, ноутбуки, смартгодинники. Один із ваших однокласників хоче придбати новий пристрій і не може вирішити, який саме обрати, тому на перерві ви обговорюєте:

- *якими цифровими пристроями ви користуєтесь щодня;*
- *які функції для вас найважливіші;*
- *які функції, на вашу думку, є зайвими або непотрібними;*
- *які пристрої підходять для навчання, а які — для дозвілля;*
- *на що треба звернути увагу перед покупкою нового пристрою (пам'ять, батарея, швидкість роботи, розмір екрана);*
- *які бренди виробників цифрових пристроїв, на вашу думку, є надійними;*
- *як надмірне використання гаджетів впливає на щоденне життя та час відпочинку.*

Для шкільного проєкту вам необхідно підготувати презентацію про те, які додатки школярі використовують у повсякденному житті та як вони допомагають навчатися. Ви з другом / подругою плануєте зміст цієї презентації й обговорюєте:

- *якими цифровими додатками ви користуєтесь щодня й для чого;*
- *які додатки найкраще підходять для навчання;*
- *які застосунки допомагають у повсякденному житті;*
- *які додатки популярні серед школярів і чому саме;*
- *які функції роблять додаток зручним (офлайн-режим, простий інтерфейс, нагадування тощо);*
- *чи є додатки, які варто уникати й чому саме;*
- *які застосунки можна порадити іншим людям.*

Тема 9. Україна та країна, мова якої вивчається

Після відвідування шкільної їдальні, ви з однокласниками згадали про традиційну кухню країн, мову яких вивчаєте. Ви обговорюєте:

- *які традиційні страви ви знаєте;*
- *як і з чого вони готуються;*
- *чи куштували ви щось з цих страв, якими були ваші враження;*
- *чи можна порівняти ці страви з українською кухнею;*
- *яка кухня вам подобається більше – українська чи країн виучуваної мови;*
- *що б ви хотіли скуштувати з кухні країн, мову яких вивчаєте.*

Учням вашого класу необхідно підготувати презентації про традиційний одяг країн, мову яких ви вивчаєте. Ви обговорюєте з однокласниками:

- *в яких країнах мова, яку ви вивчаєте, є державною;*
- *яку країну ви оберете;*
- *який традиційний одяг цієї країни ви знаєте;*
- *що вам відомо про цей одяг;*
- *чи виглядає традиційний одяг зручним;*
- *у яких ситуаціях люди носять його сьогодні;*
- *чи подобається вам цей одяг і чому;*
- *чи важливо зберігати й використовувати традиційний одяг у сучасному світі.*

Тема 10. Професія і наука

У школі вам показали відео про сучасні професії. Після перегляду ви з іншими учнями обговорюєте:

- які сучасні професії ви запам'ятали;
- які обов'язки виконують ці спеціалісти;
- які навички для цього потрібні;
- які переваги та недоліки мають такі види роботи;
- чи складно опанувати ці професії, на вашу думку;
- чи підійшла б якась з цих професій вам у майбутньому.

Зустрівши з друга / подругу з іншої школи, який / яка саме йшов(-ла) після уроку хімії, ви розговорились про навчання природничих наук у ваших школах. Ви ділитесь враженнями про те:

- які види експериментів ви вже бачили або проводили;
- який експеримент вам сподобався найбільше і чому;
- які наукові явища ви спостерігали;
- що нового ви дізналися про явища або закони природи;
- які експерименти ви хотіли б провести самостійно;
- для чого, на вашу думку, важливо проводити наукові експерименти у школі.

2.2.3. ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Умовні позначки

- – індивідуальна робота;
- – робота в парах;
- – робота в групах.

Тема 1. Я і мої друзі Друзі по листуванню

 Учні описують свого друга / подругу по листуванню з іншої країни.

Завдання проєкту:

- Представити свого іноземного друга (*Мою подругу по листуванню звати Софі. Вона живе у Франції та любить музику.*).
- Розповісти, як ви познайомилися і про що спілкуєтеся. (*Ми почали листуватися минулого року. Здебільшого ми обговорюємо наше хобі й дозвілля.*).
- Додати опис його / її улюблених занять (*Їй подобається грати на гітарі.*).
- Висловити, чому вам цікаво спілкуватися з цією людиною. (*Мені подобається дізнаватись щось нове й цікаве. Софі розповідає про музику, музичні конкурси, в яких вона бере участь. Мені подобається її завзятість. Їй подобається, коли я розповідаю про дистанційне навчання.*).

Кореспонденція

👤 Учні пишуть короткий лист іноземною мовою до уявного або реального друга / подруги.

Завдання проєкту:

- Дотриматися структури листа: привітання, основна частина, завершення, використати ввічливі вислови (*Привіт, Бене, як справи? / У мене все добре. / З найкращими побажаннями.*).
- Написати трохи про себе та своє життя (*Зараз я ходжу до школи щодня, двічі на тиждень відвідую художню школу / Мені подобається читати і створювати комікси.*).
- Поставити кілька запитань (*Які види спорту тобі подобаються? / Який твій улюблений фільм?*).

Тема 2. Стиль життя Здоровий спосіб життя

👤 Учні створюють постери або презентації про свій здоровий спосіб життя.

Завдання проєкту:

- Розповісти, що вони роблять для підтримки свого здоров'я (*Я їм овочі та фрукти щодня.*).
- Пояснити, чому це важливо (*Це допомагає мені бути енергійною, до того ж, це смачно.*).
- Порівняти свої звички з нездоровими (*Пити воду краще, ніж пити колу.*).
- Додати корисні поради (*Треба достатньо спати й уникати нездорової їжі.*).

Активний відпочинок

👤👤 Учні готують групову презентацію або плакат про способи активного відпочинку.

Завдання проєкту:

- Зазначити, які види активного відпочинку популярні серед підлітків (*Найпопулярнішими видами активного відпочинку є велоспорт, танці та піші прогулянки.*).
- Розповісти про власний досвід або улюблений вид активного відпочинку (*Я часто катаюся на роликах із друзями в парку.*).
- Пояснити, яку користь має активний відпочинок (*Це допомагає підтримувати форму та зменшує стрес.*).

Повсякденні дії

👤 Кожен учень створює сторінку у вигляді «щоденника дня».

Завдання проєкту:

- Описати свої звичайні дії впродовж дня (*Я прокидаюся о 7 годині, швидко снідаю і йду до школи.*).
- Зазначити, коли вони виконують певні справи (*Удень я роблю домашнє завдання, допомагаю батькам.*).
- Додати речення про відчуття (*Я почувуюся втомленим увечері, але щасливим після прогулянки з друзями.*).

- Написати, що вони хотіли б змінити у своєму розпорядку дня (*Я хотів би мати більше часу для читання та відеоігор*).

Види дозвілля

👤 Учні створюють спільні буклети або постери про способи проведення вільного часу.

Завдання проєкту:

- Назвати різні види дозвілля (*Перегляд фільмів, гра у відеоігри, заняття спортом, читання*).
- Поділити види дозвілля на активні та спокійні (*Гра у футбол – це активне хобі. Читання книг – це тихе заняття*).
- Пояснити, які види дозвілля подобаються кожному учаснику групи і чому (*Я люблю грати на гітарі, бо це мене розслабляє*).
- Запропонувати ідею від групи для спільного дозвілля класу (*Ми могли б організувати «Кіновечір» або «Спортивний день» у школі*).

Тема 3. Засоби масової інформації

Інтернет

👤 Учні створюють презентації або інфографіку про роль і нтернету в житті підлітків.

Завдання проєкту:

- Дослідити, як часто учні користуються інтернетом і для чого використовують можливості мережі, для цього можна провести опитування на гугл-формах, у якому визначити приблизно кількість часу, який учні відводять використанню інтернету; мету в (*Ми щодня користуємося інтернетом для навчання, спілкування та перегляду відео*).
- Порівняти плюси і мінуси використання інтернету (*Читати щось пізнавальне корисно, +, але годинами проводити час у соціальних мережах – ні, -*).
- Розказати, як інтернет допомагає у навчанні (*Ми можемо знаходити інформацію та вивчати іноземну мову онлайн*).
- Скласти корисні поради (*Не діліться особистою інформацією. Використовуйте надійні паролі*).

Рекомендація: Для виконання проєкту можна провести опитування на гугл-формах, у якому визначити приблизно кількість часу, який учні відводять використанню інтернету; мету використання; матеріали опитування узагальнити, проілюструвати діаграмою для унаочнення.

Преса

👤 Учні працюють у групах і створюють перший випуск шкільної газети з кількома заголовками та короткими анонсами статей.

Завдання проєкту:

- Запропонувати назву шкільної газети (*«Шкільний час» / «Новини школи», «Шкільна новинарня»*).
- Додати рубрики (*«Новини», «Куточок розваг», «Це цікаво», «Поради для учнів»*).

- Запропонувати заголовки та початки статей (*Драматичний гурток представляє нову п'єсу ...: Шкільний драматичний гурток готує нову виставу за мотивами популярної казки ... Прем'єра відбудеться наступного місяця... / Книжка місяця...: Семикласники й семикладниці рекомендують прочитати цю захопливу історію ... Ви можете взяти книжку в шкільній бібліотеці ...*).

Періодичні видання

 Учні в групах готують буклети або презентації про періодичні та онлайн видання.

Завдання проекту:

- Назвати популярні журнали, газети та інтернет-видання (*National Geographic, Bleacher Report, BBC Newsround*).
- Описати, що можна знайти в цих виданнях (*У них є статті про науку, музику та спорт*).
- Пояснити, чому підліткам варто читати пресу (*Це допомагає нам дізнаватись щось нове та покращувати навички читання*).

Тема 4. Музика

Улюблені музичні стилі

 Учні створюють інфографіку або презентацію про свої улюблені музичні стилі та пояснюють, чому їх слухають.

Завдання проекту:

- Назвати свої улюблені стилі музики (*Мені подобається поп та рок-музика*).
- Розповісти, що саме подобається в цих стилях (*Мені подобається ритм і тексти пісень*).
- Порівняти різні стилі музики (*Класична музика спокійна, а рок-музика енергійна*).
- Додати приклади виконавців улюбленого стилю (*Мій улюблений поп-співак – це ... / Мій улюблений рок-гурт – це ...*).

Музичні жанри та інструменти

 Учні в групах створюють презентації або постери про різні музичні жанри та інструменти.

Завдання проекту:

- Обрати музичні жанри (*джаз, рок, хіп-хоп*).
- Назвати інструменти, які використовують у цих жанрах (*фортепіано, гітара, барабани*).
- Пояснити, що відрізняє кожен жанр з-поміж інших (*Джаз спокійний та імпровізаційний / Рок гучний та енергійний*).
- Додати короткі рекомендації для однокласників (*Якщо ви любите спокійну музику, спробуйте послухати...*).

Музиканти, композитори, виконавці

 Учні готують невелику презентацію або постер про відомого музиканта, композитора або виконавця.

Завдання проекту:

- Назвати музиканта або композитора.

- Розповісти про його / її життя та творчість (*Бетховен – відомий німецький композитор. Він написав дев'ять симфоній. Найвідомішими є 5-та і 9-та симфонії.*).
- Пояснити, чому ця особистість важлива для музики (*Тейлор Свіфт надихає молодь своїми текстами пісень*).
- Назвати улюблені композиції або пісні.

Відвідування концерту

 Учні створюють коротку розповідь про концерт, який вони відвідали або розповідають про уявний концерт.

Завдання проєкту:

- Розповісти, який концерт вони відвідали або який хотіли б відвідати (*Минулого місяця я був на концерті...*).
- Описати атмосферу на концерті (*Натовп був гучний, і всі підспівували*).
- Назвати пісні, які звучали (*Вони грали... / Вона співала...*).
- Поділитися своїми враженнями (*Було захоплено побачити живий виступ та відчутти енергетику публіки*).

Тема 5. Література

Вибір книжок для читання

 Учні створюють постер або презентацію про книжки, які вони читали, читають зараз або хочуть прочитати, та пояснюють свій вибір.

Завдання проєкту:

- Назвати книжку та автора її (*Я обрав книжку ..., яку написав ...*).
- Пояснити, чому обрали саме цю книжку (*Мені подобаються захоплові пригоди*).
- Додати короткий опис сюжету (*Ця книжка про...*).

Улюблений письменник, літературний герой

 Учні готують коротку презентацію або повідомлення про свого улюбленого письменника чи літературного героя.

Завдання проєкту:

- Назвати письменника або літературного героя (*Мій улюблений персонаж ...*).
- Розповісти про життя та творчість автора або характер героя (*Цей автор написав захоплові детективні історії / Головний герой розумний і спостережливий*).
- Пояснити, чому вони обрали саме цю особистість (*Я захоплююся його розумом і здібностями*).
- Додати улюблений твір або цитату (*Моя улюблена історія...*).

Літературні жанри

 Учні в групах створюють постер або презентацію про різні літературні жанри й наводять приклади творів.

Завдання проєкту:

- Назвати різні літературні жанри (*художня література: драма, фентезі, детектив*).
- Розповісти про особливості кожного жанру (*Фентезі має магичні елементи*).
- Навести приклади відомих творів (*... це драма. ... це фентезійна книга*).

- Пояснити, чому той чи той жанр може бути цікавим (*Мені подобається наукова фантастика, бо вона дозволяє уявити космічні подорожі*).

Відвідування бібліотеки

 Учні готують стислу розповідь про відвідування бібліотеки.

Завдання проекту:

- Розповісти, яку бібліотеку відвідали (*Минулого тижня я був у нашій шкільній бібліотеці*).
- Описати бібліотеку (*У бібліотеці тихо, є багато книжок і комп'ютерів*).
- Назвати книжки, які вони взяли, й пояснити, чому саме їх (*Я взяв такі книжки, як ...*).
- Аргументувати, чому бібліотеки важливі (*Цікаво читати нові книги та відкривати для себе цікаві історії*).

Обладнання та послуги бібліотеки

 Групи учнів створюють інформаційний буклет або презентацію про послуги бібліотеки.

Завдання проекту:

- Назвати наявні в бібліотеці ресурси (*Книжки, журнали, газети, комп'ютери, інтернет*).
- Пояснити, як користуватися ресурсами та послугами бібліотеки (*Ви можете брати книжки додому або читати в бібліотеці після уроків, а також використовувати комп'ютери для досліджень чи проектів*).
- Розповісти, як бібліотека допомагає в навчанні й дозвіллі (*Учні можуть знайти інформацію для виконання домашніх завдань або книжки для читання за програмою з літератур або для задоволення*).
- Висловити власні думки про корисність бібліотеки (*Нам подобається робити уроки в бібліотеці, бо тут тихо та є багато цікавих книжок*).

Тема 6. Шкільне життя

Школи в Україні та за кордоном

 Учні в групах створюють презентації або постери, у яких порівнюють шкільне життя в Україні та в інших країнах.

Завдання проекту:

- Назвати країни для порівняння (*Школи в Україні та Великій Британії*).
- Розповісти про особливості навчання (*В Україні навчання зазвичай починається у віці шести або семи років, тоді як у Великій Британії воно починається у п'ять років*).
- Порівняти шкільну форму, предмети та традиції (*Українські учні носять форму рідше, ніж британські*).
- Висловити власну думку (*Мені подобається, як закордонні школи зосереджуються на креативності*).

Типи шкіл

 Працюючи в групах, учні створюють інфографіку або буклети про різні типи шкіл у світі.

Завдання проекту:

- Назвати типи шкіл (*початкова, середня, інтернат, приватна, державна*).
- Пояснити особливості кожного типу шкіл (*Школа-інтернат – це місце, де живуть і навчаються учні й учениці*).
- Висловити власну думку про переваги й недоліки кожного типу школи (*Приватні школи мають сучасніше обладнання, але навчання в них коштує дорого. Державні школи безкоштовні та відкриті для всіх*).

Приміщення, назви навчальних кімнат та шкільного обладнання

👤 Групи учнів створюють таблиці або малюють карти школи з описом навчальних кімнат й обладнання.

Завдання проекту:

- Назвати основні приміщення (*клас, бібліотека, спортзал, їдальня*).
- Розповісти, що можна робити в кожному з них (*У спортзалі ми займаємося спортом*).
- Назвати шкільне обладнання та описати його призначення (*дошка, проектор, мікроскоп*).

Правила поведінки

👤 Працюючи в групах, учні створюють буклети або постери про правила поведінки в школі.

Завдання проекту:

- Назвати основні правила (*Приходьте вчасно, тримайте клас у чистоті, поважайте вчителів, однокласників і всіх працівників школи*).
- Пояснити, чому ці правила важливі (*Дотримання правил виховує дисципліну та відповідальність*).
- Навести приклади гарної поведінки (*Допомагати однокласникам, виконувати домашнє завдання*).

Тема 7. Україна

Географічне положення

👤 Учні в групах створюють постери з мапою або презентації про розташування України, її сусідів і головні природні об'єкти.

Завдання проекту:

- Розповісти, де розташована Україна (*Україна розташована в центрі Європи*).
- Назвати сусідні країни (*Україна межує з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією*).
- Описати головні географічні об'єкти й назвати локацію, де вони розташовані (*Карпатські гори – Західна Україна (Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька області), річка Дніпро, Чорне море*).
- Пояснити, чому вигідне географічне положення важливе (*Це сприяє розвитку торгівлі й туризму*).

Клімат

👤 Групи учнів готують короткі описи або постери про клімат України й пори року.

Завдання проекту:

- Назвати тип клімату (*Україна має помірно-континентальний клімат*).

- Описати погоду в різні пори року (*Зими холодні та сніжні. Літо тепле та сонячне*).
- Порівняти клімат у різних регіонах (*У Західній Україні більше дощів. На півдні сухіше та тепліше*).
- Пояснити, як клімат впливає на життя людей (*Люди вирощують різні культури в різних регіонах*).

Населення

👥 Розділившись на групи, учні створюють інфографіку або складають доповіді про населення України.

Завдання проекту:

- Назвати кількість населення.
- Розповісти про великі міста (*Найбільшими містами є Київ, Харків, Львів, Одеса, Дніпро, але частина людей виїхала цих міст через війну*).
- Пояснити, де живе більше людей та чому (*Більшість людей живуть у містах, бо там більше роботи й можливостей*).
- Порівняти з іншими країнами (*Україна менш населена, ніж Німеччина, але більш населена, ніж Угорщина*).

Національності

👥 Учні в групах готують мініпрезентації або плакати про багатонаціональність України.

Завдання проекту:

- Назвати найпоширеніші національності в Україні.
- Розповісти, у яких регіонах України живуть представники різних національностей (*Угорці живуть переважно на Закарпатті, кримські татари в Криму*).
- Додати приклади традицій, культурних особливостей або свят (*Українці святкують Різдво, кримські татари святкують Курбан-байрам*).

Тема 8. Країни вивчуваної мови

Географічне положення

👥 Працюючи в групах, учні створюють постери або презентації про розташування країни, її сусідів, головні природні об'єкти й міста.

Завдання проекту:

- Розповісти де розташована країна (*Сполучене Королівство розташоване в Північно-Західній Європі*).
- Назвати сусідні країни та моря (*Поруч розташована Ірландія, береги омивають Північне море й Атлантичний океан*).
- Назвати головні міста й географічні об'єкти (*Лондон, річка Темза, Шотландське нагір'я*).

Клімат

👥 Учні в групах описують кліматичні зони країни та пори року в країнах, мову яких вивчають.

Завдання проекту:

- Назвати тип клімату (*У Великій Британії помірний морський клімат*).

- Описати погоду в різні пори року (*Зима м'яка й дощова. Літо тепле, але не дуже спекотне*).
- Порівняти клімат у різних регіонах (*Шотландія холодніша та вологіша, ніж Південна Англія*).

Населення

👥 Групи учнів створюють інфографіку або доповіді про населення країн, мову яких вони вивчають.

Завдання проекту:

- Назвати кількість населення.
- Розповісти про великі міста (*Лондон, Бірмінгем, Манчестер, Глазго – найбільші міста*).
- Розповісти про зміни населення за останні роки (*Населення Великої Британії повільно зростає впродовж останніх років*).
- Додати цікаві факти про населення (*У Лондоні проживає понад 8 мільйонів людей, що робить його найбільшим містом у Великій Британії*).

Національності

👥 Учні в групах готують презентації або плакати про представників різних національностей, які мешкають у країнах, мову яких вивчають.

Завдання проекту:

- Назвати основні національності країн, мову яких учні вивчають (*англійці, шотландці, валлійці, ірландці, індійці, пакистанці*).
- Розповісти про причини великої кількості представників різних національностей (*Історичні зв'язки, колоніальна спадщина*).
- Додати приклади традицій або свят (*У Сполученому Королівстві святкують Новий рік, Великдень, Різдво, Хелловін, День Святого Патріка, Ніч Гая Фокса, День народження монарха та інші свята*).
- Висловити власну думку про культурну різноманітність (*Я вважаю, що культурне розмаїття робить життя цікавішим*).

2.2.4. МЕДІАЦІЯ

Тема: Хобі та дозвілля

1. Текстуальна медіація

Завдання: Прочитайте статтю іноземною мовою про популярне хобі й перекажіть основні ідеї: в чому плюси, як почати, хто з відомих людей має таке хобі.

2. Концептуальна медіація

Завдання: Порівняйте популярні види дозвілля серед підлітків в Україні та в країнах виучуваної мови, вказуючи спільне (наприклад, спорт) та відмінне (наприклад, традиційні ігри).

3. Комунікативна медіація

Завдання: Ваш друг з іншої країни хоче знайти нове хобі. Розкажіть йому іноземною мовою про свої захоплення: що ви робите, чому це подобається та як це можна спробувати.

Тема: Свята та традиції

1. Текстуальна медіація

Завдання: Ознайомтеся з інформацією про іноземне свято та поясніть основні традиції, символи й як відбувається святкування.

2. Концептуальна медіація

Завдання: Після перегляду відео про святкування Різдва в різних країнах складіть список спільних та відмінних традицій (наприклад, ялинка, подарунки, страви).

3. Комунікативна медіація

Завдання: Ваш зарубіжний друг не знає про українські свята. Розкажіть йому іноземною мовою про одне традиційне українське свято (наприклад, Великдень чи Івана Купала): коли відзначають, що роблять та чому це важливо.

Тема: Природа та екологія

1. Текстуальна медіація

Завдання: Прочитайте текст іноземною мовою про екологічну проблему (наприклад, забруднення пластиком) й перекажіть основні факти: причини, наслідки та як допомогти.

2. Концептуальна медіація

Завдання: Порівняйте заходи з охорони довкілля в Україні та в країнах, мова яких вивчається, вказуючи, що роблять для захисту природи та чому це ефективно.

3. Комунікативна медіація

Завдання: Ваш іноземний друг хоче дізнатися, як можна захистити довкілля. Розкажіть йому іноземною мовою про прості екологічні звички в вашому житті: що ви робите щодня та чому це важливо для планети.

2.3. 9 КЛАС

2.3.1. МОНОЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ

Тема 1. Я, моя родина, мої друзі

Ви реєструєтесь для участі в конкурсі для школярів. Для цього вам необхідно надати коротку інформацію про себе. Ви маєте вказати:

- *ім'я, прізвище та вік;*
- *місце проживання та навчання;*
- *свої сильні сторони, інтереси та заняття;*
- *чому ви хочете взяти участь у конкурсі.*

Ви хочете взяти участь у міжнародній програмі обміну. Організатори просять вас скласти коротку автобіографію, в якій потрібно представити себе та розповісти про ключові події життя. Вам необхідно:

- *представитися та назвати основні відомості про себе (ім'я, вік, місце навчання);*
- *описати кілька ключових подій вашого життя (початок навчання, важливі досягнення тощо);*

- *пояснити, які навички або риси характеру ви розвинули завдяки цим подіям;*
- *розповісти, чому для вас важливо взяти участь у програмі обміну.*

Вас просять висловити свої міркування про те, як формується особистість людини та що визначає її індивідуальність. Ви розповідаєте:

- *що таке, на вашу думку, індивідуальність людини;*
- *які основні чинники впливають на формування особистості (сім'я, освіта, оточення, досвід, інтереси тощо);*
- *приклади впливу чинників на особистість зі свого життя або спостережень;*
- *як змінюються інтереси та риси людини з часом;*
- *які риси характеру ви вважаєте важливими для гармонійного й усебічного розвитку особистості;*
- *чому важливо поважати індивідуальність інших людей.*

Тема 2. Природа і погода

Ви готуєтеся до виступу на екологічному симпозиумі. Потрібно підготувати стислу доповідь про основні проблеми навколишнього середовища у вашому регіоні та запропонувати можливі шляхи їх вирішення. У доповіді необхідно:

- *назвати свій регіон і його особливості (природні ресурси, ландшафт, клімат);*
- *визначити основні проблеми навколишнього середовища вашого регіона (забруднення повітря й води, сміття, вирубка лісів тощо);*
- *пояснити, чому важливо приділяти увагу цим проблемам і як вони впливають на людей, тварин та рослини;*
- *назвати можливі способи вирішення або поліпшення ситуації (очищення водою, сортування сміття, озеленення територій, просвітницька робота);*
- *пояснити, що може робити кожен мешканець регіону для збереження природи.*

Вас делегували на екологічну конференцію для школярів. Ви маєте виступити з доповіддю про тварину або рослину, яка характерна для вашого регіону, та пояснити її значення для екосистеми. Потрібно:

- *назвати обраний вид тварини або рослини;*
- *описати основні риси (зовнішній вигляд, місце існування тощо);*
- *пояснити, чому цей вид важливий для екосистеми (ролі у ланцюзі живлення, запилення, очищення середовища тощо);*
- *навести приклади взаємодії з іншими видами або людьми;*
- *розповісти про загрози для цього виду (забруднення, вирубка лісів, полювання тощо);*
- *запропонувати способи охорони та збереження виду.*

Тема 3. Одяг

Ви на засіданні шкільного дискусійного клубу. Йде обговорення, чи є мода способом самовираження, чи це лише зайва витрата грошей. Вам необхідно:

- *пояснити, що для вас означає слово «мода»;*
- *висловити свою думку, чи допомагає мода людині самовиражатися;*
- *пояснити, чому деякі люди вважають моду непотрібною;*
- *навести приклади, коли мода додає людям впевненості;*

- *навести приклади, коли модні речі можуть бути надто дорогими або непрактичними;*
- *порівняти різні підходи до моди: творчий та споживацький;*
- *описати ваше ставлення до моди.*

Ваша іноземна приятелька зацікавилась вашим стилем і запитує, який одяг ви зазвичай носите і що вам найбільше подобається. Ви розповідаєте:

- *про свій стиль одягу та те, як ви його визначаєте;*
- *який одяг ви носите щодня та чому;*
- *про основні речі, які є у вашому гардеробі;*
- *про улюблені кольори та матеріали;*
- *як ви обираєте одяг для школи, прогулянок, свят чи подорожей;*
- *які види взуття та аксесуарів ви використовуєте найчастіше;*
- *що для вас важливіше - комфорт, мода чи практичність;*
- *про зміни у вашому стилі з віком або під впливом друзів чи трендів.*

Тема 4. Засоби масової інформації

Іноземний друг цікавиться, що ви дивитесь у вільний час. Він просить розповісти про телепрограми чи YouTube-канали, які вам подобаються. Ви розповідаєте:

- *які види телепередач або YouTube-каналів вам подобаються (пізнавальні, гумористичні, музичні тощо);*
- *про улюблені програми або канали;*
- *про що вони й чому вас приваблюють;*
- *як часто ви їх дивитесь і коли зазвичай маєте для цього час;*
- *що нового або корисного дізнаєтеся з цих програм;*
- *які емоції чи враження отримуєте від перегляду;*
- *якими мовами ви обираєте контент і чому;*
- *що можна подивитися іноземному другові.*

Старший родич або знайома людина починає користуватися інтернетом і просить у вас допомоги. Ви даєте поради та пояснюєте:

- *важливість збереження особистих даних і чому їх не можна надсилати незнайомим людям;*
- *як розпізнати підозрілі акаунти, фейкові сторінки та шахраїв;*
- *як перевіряти інформацію, щоб уникнути фейків і дезінформації;*
- *як розрізняти контент, створений ШІ;*
- *які месенджери або сервіси найзручніші для спілкування;*
- *які сайти чи додатки підходять для відпочинку й розваг;*
- *як створювати надійні паролі та відновлювати їх;*
- *чому важливо не переходити за підозрілими посиланнями й не завантажувати невідомі файли;*
- *як уникати конфліктів або непорозумінь у спілкуванні онлайн.*

Подруга з іншої країни запитує, якими видами медіа ви користуєтеся у повсякденному житті. Ви відповідаєте:

- *якими медіа ви користуєтеся найчастіше: інтернет, телебачення чи радіо;*
- *що саме ви дивитесь або слухаєте й чому;*

- яка тематика контенту вас цікавить найбільше;
- чи бувають ситуації, коли радіо або телебачення для вас зручніші, ніж контент в інтернеті;
- як медіа допомагають вам у житті.

Тема 5. Молодіжна культура

До вас приїздять друзі із зарубіжжя. Вони хочуть дізнатися, які цікаві події та заходи відбуваються в вашому місті. Ви розповідаєте їм:

- назви події та коли вони зазвичай проходять;
- місце та час проведення;
- які активності там відбуваються;
- яка атмосфера цих заходів;
- чому ці події приваблюють молодь;
- що робить ці події унікальними;
- хто бере участь у заходах;
- як відвідати ці події.

На фестиваль до вашої школи завітали іноземні гості, які хочуть більше дізнатися про життя сучасних підлітків. Вам необхідно виступити та розповісти про найпопулярніші течії молодіжної культури сьогодні. У своєму виступі розкрийте такі пункти:

- як ви розумієте поняття «молодіжна культура»;
- які стилі чи течії сьогодні популярні серед підлітків (музичні, творчі, спортивні, онлайн-спільноти тощо);
- які особливості цих течій найбільше приваблюють молодь;
- як медіа та інтернет впливають на появу й поширення молодіжних трендів;
- приклади субкультур або спільнот, які активно розвиваються сьогодні;
- як підлітки виражають себе через моду, музику, творчість або хобі;
- які позитивні сторони мають сучасні культурні течії (самовираження, творчість, спільність);
- які можливі недоліки чи ризики.

Ви вступили до нового шкільного клубу або спортивної секції. Ваш приятель-іноземець цікавиться, для чого це вам і що саме там відбувається. Розкажіть йому:

- до якого клубу або секції ви вступили;
- чому це вас зацікавило;
- чим ви там займаєтесь;
- які навички або знання можна отримати;
- що вам найбільше подобається в клубі;
- яких людей ви там зустріли (однодумців, друзів, наставника);
- чи впливає участь на ваше навчання чи вільний час.

Адміністрація школи пропонує учням створити новий клуб за інтересами. Вам потрібно презентувати свою ідею та пояснити, чому цей клуб буде корисним. Ви розкриваєте:

- назву клубу;
- його головну мету;
- які заняття там проводитимуть;

- *хто може приєднатися;*
- *які ресурси потрібні;*
- *яку користь клуб матиме для школярів.*

Тема 6. Наука і технічний прогрес

У школі проходить творчий конкурс на тему: «Який винахід найбільше змінив життя людей?» Ви маєте підготувати коротку доповідь. У своєму виступі розкажіть:

- *який саме винахід ви вважаєте найважливішим;*
- *коли і ким він був створений;*
- *які зміни цей винахід приніс у життя людей;*
- *чому саме він, на вашу думку, вплинув на суспільство;*
- *як цей винахід використовується сьогодні;*
- *які приклади зі щоденного життя підтверджують його значення;*
- *які могли б бути наслідки, якби цього винаходу не існувало.*

Ви берете участь у конференції молодих дослідників, присвяченій досягненням науки і техніки. Вас просять підготувати коротке повідомлення про відомого вченого або винахідника. У своєму виступі опишіть:

- *ім'я та короткі відомості про життя вченого / винахідника;*
- *основні наукові досягнення або відкриття;*
- *чим вони були важливі на момент створення;*
- *як ці досягнення вплинули на розвиток науки, техніки й життя людей;*
- *приклад застосування цих відкриттів у сучасному житті.*

Ваша подруга готує дослідження для навчального проекту й просить вас розповісти, як сучасні пристрої допомагають у різних сферах життя. У своїй розповіді згадайте:

- *які сучасні пристрої є у вашому житті (смартфони, комп'ютери, побутова техніка тощо);*
- *як ці пристрої допомагають у навчанні;*
- *як вони впливають на дозвілля;*
- *як полегшують повсякденне життя вдома;*
- *як сучасні технології допомагають спілкуватися з друзями та родиною;*
- *переваги використання таких пристроїв;*
- *можливі недоліки або ризики.*

Тема 7. Робота і професія

На шкільному заході за участі іноземних гостей вас запитали які, на вашу думку, якості потрібні сучасному професіоналу. Ви відповідаєте:

- *що для вас означає поняття «сучасний професіонал»;*
- *які особисті якості (відповідальність, креативність, комунікабельність тощо) найбільше цінуються сьогодні;*
- *які професійні навички (комп'ютерна грамотність, робота в команді, критичне мислення) важливі;*
- *як ці якості допомагають у навчанні й роботі;*
- *які є професії, де певні якості особливо важливі;*

- *чому поєднання особистих та професійних навичок може зробити людину успішною.*

Ви спілкуєтеся з іноземним другом про плани на майбутнє. Він запитав про вашу майбутню професію, і ви ділитесь думками:

- *яка професія вас цікавить;*
- *чому ви обрали саме її;*
- *які навички та якості потрібні для цієї професії;*
- *як навчання та ваші захоплення допоможуть у вашій майбутній роботі;*
- *хто або що вас надихнуло обрати цю професію;*
- *які перспективи та можливості відкриває ця професія;*
- *чому ця професія є важливою для суспільства.*

Тема 8. Україна

Ви хочете взяти участь у молодіжній освітній програмі. Для потрапляння в програму вам потрібно презентувати ідеї для проєкту, який допоможе покращити життя молоді у вашому місті. У своєму виступі розкрийте:

- *яку ідею проєкту ви пропонуєте;*
- *для чого цей проєкт створюється і яку проблему він вирішує;*
- *які заходи або активності будуть реалізовані в рамках проєкту;*
- *кому саме проєкт допоможе та яким чином;*
- *які навички та компетенції молоді можна розвивати завдяки проєкту;*
- *чому ваш проєкт важливий для громади.*

Ви берете участь у міжнародній програмі обміну учнівства. Одне з завдань передбачає коротку розповідь про вашу країну. У своєму виступі ви розповідаєте про:

- *географічне положення України;*
- *столицю й великі міста;*
- *її культурні й історичні особливості;*
- *відомі пам'ятки та символи країни;*
- *традиції, свята та звичаї в Україні;*
- *визначні досягнення в науці, спорті, мистецтві;*
- *те, що вам подобається у вашій країні;*
- *унікальність і важливість України для світу.*

Тема 9. Країни, мова яких вивчається

Ваш друг скоро відвідає одну з країн, мову яких ви вивчаєте. Він мало знає про цю країну, тому просить вас розповісти щось цікаве. Ви розповідаєте:

- *чим країна цікава для туристів;*
- *яка її столиця й найбільші міста;*
- *які визначні пам'ятки варто відвідати й чому;*
- *які слова й фрази стануть у нагоді;*
- *які місцеві страви варто скуштувати;*
- *які види активностей там популярні (екскурсії, фестивалі тощо).*

Вас просять підготувати короткий усний виступ про топ-5 місць у країні, мову якої ви вивчаєте. У виступі розкажіть:

- *назви та розташування цих місць;*
- *чому саме їх варто відвідати;*

- історію кожної пам'ятки або короткий факт;
- що турист може там побачити чи зробити;
- як подорож країною допомагає у вивченні мови.

2.3.2. ДІАЛОГІЧНЕ ТА ПОЛІЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ

Тема 1. Я, моя родина, мої друзі

Ви приїхали в літню школу. Зараз учасники знайомляться та розповідають одне одному:

- хто вони та звідки приїхали;
- чому вирішили взяти участь у літній школі;
- про свої інтереси та хобі;
- про свою родину та сімейні традиції
- про своїх друзів.

Ви берете участь у круглому столі: «Що формує особистість людини?». Учасники обговорюють:

- фактори, що формують особистість людини;
- роль родини у вихованні та формуванні характеру;
- вплив школи та вчителів на розвиток особистості;
- значення друзів і спільних інтересів;
- як хобі, спорт чи творчість допомагають розвиватися;
- які події або досвід суттєво вплинули на їхнє життя.

У шкільному дискусійному клубі сьогодні тема «Що робить людину унікальною?».

Члени клубу обговорюють:

- риси характеру, які роблять людину унікальною;
- як хобі та захоплення впливають на індивідуальність;
- відомих людей, яких вважають унікальними;
- чи важливо зберігати власну унікальність, навіть якщо оточення відрізняється;
- як відмінності характерів впливають на відносини й взаємодію між людьми;

- чи змінюється індивідуальність з віком і досвідом.

Тема 2. Природа і погода

Ви плануєте невеличку подорож з друзями на вихідних. Потрібно обговорити прогноз погоди на визначені дати та вирішити, які речі взяти з собою. Під час обговорення ви:

- порівнюєте погоду в різні пори року;
- висловлюєте власні думки про те, як клімат та погода впливають на відпочинок та діяльність людини;

- вирішуєте, які речі необхідно взяти (одяг, взуття, аксесуари, спорядження);
- погоджуєте порядок дій та поділяєте обов'язки під час поїздки.

Ви гуляєте з другом / подругою парком і помічаєте, що люди не прибирають своє сміття. Вас це обурює, і ви починаєте обговорювати:

- в якому стані екологія вашого регіону;

- які проблеми з забрудненням наявні;
- що можна зробити, щоб покращити стан довкілля;
- як забруднення впливає на здоров'я людей та тварин;
- чому деякі люди не дбають про чистоту довкілля;
- що можна робити щодня для чистоти і порядку;
- роль освіти й виховання у формуванні екологічної свідомості.

У вашій школі стартував проєкт «Збережемо природу». На одному з зібрань учасники проєкту обговорюють:

- що найбільше шкодить природі (вирубка лісів, забруднення річок, надмірне використання пластику);
- як правильно утилізувати сміття та економити ресурси (роздільний збір сміття, повторне використання, економія води та електроенергії);
- яка роль людей у руйнуванні або збереженні природи;
- які конкретні дії можуть зробити учасники проєкту в місті або школі (посадка дерев, прибирання території);
- як можна залучити громаду до екологічних ініціатив;
- використання екологічного транспорту;
- як можна зменшити використання пластику;
- які ресурси потрібно економити.

Ви з друзями плануєте відвідати ботанічний сад або зоопарк. Ви плануєте свій похід і обговорюєте:

- наявні там види рослин або тварин і їхні особливості;
- улюблені види рослин та тварин;
- чому деякі види перебувають під загрозою зникнення (забруднення, вирубка лісів, браконьєрство);
- як люди можуть допомогти зберегти рослинний і тваринний світ (заповідники, екологічні акції, волонтерство);
- вплив зникнення видів на екосистему та життя людини;
- роль ботанічних садів та зоопарків у збереженні рідкісних видів;
- як зміна клімату впливає на флору і фауну;
- чому деякі види рослин або тварин можна зустріти тільки у певних країнах або регіонах.

Тема 3. Одяг

Вам потрібен новий одяг для важливого заходу. Ваш друг / подруга йде з вами до крамниць, щоб допомогти. В черговій крамниці одягу ви:

- обговорюєте, який одяг потрібен;
- пропонуєте речі й порівнюєте їх;
- аргументуєте вибір одягу (колір, фасон, стиль, зручність);
- висловлюєте думки стосовно речей: «Мені це подобається», «Тобі це не підходить»;
- погоджуєтесь або заперечуєте думки одне одного.

Під час перерви один із ваших однокласників побачив в інтернеті фото футболістів збірної Франції, які приїхали на тренувальний збір у стильних образах.

Це привернуло увагу інших і стало каталізатором для обговорення моди й елементів одягу. Ви з однокласниками:

- висловлюєте свої думки про те, що зараз модно;
- порівнюєте різні стилі одягу (класичний, спортивний, кежуал тощо);
- обговорюєте, чи потрібно наслідувати всі модні тренди;
- пояснюєте, як одяг може виражати індивідуальність;
- розмірковуєте, як знаменитості впливають на модні тенденції;
- погоджуєтесь або заперечуєте думку співрозмовника.

Тема 4. Засоби масової інформації

Ви з однокласниками берете участь у дебатах про роль соцмереж у сучасному житті. Під час дискусії ви обговорюєте:

- які можливості дають соцмережі (спілкування, пошук інформації, творчість);
- які ризики існують (марнування часу, відволікання, залежність, фейкова інформація);
- як соцмережі впливають на успішність та концентрацію під час навчання;
- чи велика кількість контенту - це завжди добре;
- як реклама в соцмережах впливає на вибір людей;
- як фільтрувати інформацію й уникати фейків;
- який вплив мають блогери та лідери думок на погляди людей;
- чи варто обмежувати час користування соцмережами.

Ви з однокласником готуєте спільний проєкт про інтернет у житті молоді. Потрібно обговорити:

- для чого молодь найчастіше використовує інтернет;
- переваги інтернету;
- недоліки й небезпеки інтернету;
- як визначити надійне джерело інформації;
- як безпечно користуватись мережею;
- які є корисні платформи й сервіси для навчання та розваг.

Сьогоднішня тема в шкільному дискусійному клубі: «Чи потрібні нам телебачення й радіо в цифрову епоху?». Ви обговорюєте:

- які телепрограми та радіопередачі зараз популярні;
- чому телебачення досі зберігає актуальність;
- переваги радіо (фон, новини, музика);
- доступність телебачення та радіо;
- які канали / передачі мають освітню цінність;
- різницю між традиційними медіа та інтернет-контентом.

Ваші однокласники хочуть створити онлайн-групу для класу. Потрібно обговорити деякі деталі, а саме:

- в чому мета вашої групи;
- які месенджери й соцмережі підходять для створення вашої групи;
- їхні переваги та недоліки;
- які види онлайн-спілкування вони підтримують;
- основні правила групи;

- що можна і не можна публікувати;
- які будуть покарання за порушення.

Тема 5. Молодіжна культура

Ви берете участь у дискусії на тему: «Який вплив мають молодіжні субкультури на розвиток особистості?». Учні висловлюють свої думки, наводять приклади, обговорюють:

- що таке молодіжні субкультури та які течії найбільш поширені серед підлітків сьогодні;
- чим субкультури приваблюють молоддь;
- як субкультури формують стиль одягу, музику, поведінку, хобі;
- позитивні аспекти впливу субкультур;
- можливі негативні сторони;
- приклади відомих людей, які належали до певної субкультури;
- приклади з власного досвіду.

Ви з другом / подругою вирішили приєднатися до якогось шкільного клубу або секції. Залишилось лише вирішити до якого саме, тож ви обговорюєте:

- які клуби й секції є в школі;
- діяльність цих клубів;
- коли вони працюють;
- які з них популярні й чому;
- ваші особисті інтереси;
- переваги й недоліки клубів і секцій;
- чого очікуєте від участі.

Тема 6. Наука і технічний прогрес

Під час перерви у школі кілька ваших однокласників жваво обговорюють новий гаджет, який приніс один із них. Ви долучаєтесь до бесіди, і вона поступово переходить до ширшої теми – ролі сучасних гаджетів і приладів у житті людей. Ви обговорюєте:

- якою сучасною технікою користуєтесь;
- як технічні новинки допомагають у вашому житті;
- у яких ситуаціях вони створюють проблеми або зайвий стрес;
- які сучасні прилади чи гаджети ви хотіли б отримати;
- чим би вони були вам корисні.

Ви з друзями спілкуєтесь у голосовому чаті. Один з них випадково натрапив в інтернеті на новину про черговий прорив у технологіях і розповів про. Це зацікавило учасників чату й починається дискусія, які винаходи можуть з'явитися у найближчі роки. Ви обговорюєте:

- які нові технології ви уявляєте у майбутньому;
- яку користь вони могли б приносити людям;
- які ризики та наслідки можуть виникнути;
- чи готове суспільство до таких змін;
- чи можливо реалізувати ці ідеї з теперішнім рівнем науки;
- які сучасні розробки вже є першим кроком до таких винаходів;
- приклади винаходів, які раніше здавалися фантастикою, але вже існують.

Під час підготовки до шкільного проекту з природничих наук ви з однокласником переглядаєте статті про видатних учених. Це стає приводом для розмови про те, чий життєвий шлях або відкриття надихають вас найбільше. Ви обговорюєте:

- *якого вченого або винахідника ви особливо поважаєте;*
- *які відкриття або винаходи зробила ця людина;*
- *як це відкриття вплинуло на світ;*
- *які деталі з життя цієї людини вам відомі;*
- *наскільки складним був шлях ученого до відкриття;*
- *чи надихають вас особисті риси або історія життя цього вченого.*

Тема 7. Робота і професія

У вашій школі наближається День кар'єри, і класу доручили підготувати інформаційні матеріали про найважливіші професії для країни сьогодні. Перед тим як почати виконувати завдання, потрібно узгодити список професій. Тому ви з однокласниками зібралися й розпочали обговорення:

- *які професії сьогодні є стратегічно важливими для країни;*
- *чому саме ці професії є критично необхідними;*
- *які професійні якості необхідні представникам цих професій;*
- *до чого може призвести нестача фахівців у цих сферах.*

Після профорієнтаційного заходу ви з другом зацікавились темою майбутніх професій. Ви намагаєтесь зрозуміти, які професії можуть вам підійти, тому обговорюєте:

- *ваші сильні сторони (комунікація, аналітика, креативність, організованість, відповідальність, робота в команді, технічні здібності);*
- *які риси характеру можуть стати вашою перевагою (спокій, наполегливість, уважність, ініціативність, емпатія);*
- *в яких шкільних або життєвих ситуаціях ці якості проявилися;*
- *в яких професіях можуть знадобитись ваші сильні сторони та якості;*
- *які професійні якості вам потрібно розвивати надалі;*
- *як впливає вибір професії на стиль життя, мрії та цілі.*

У вашій школі діє дискусійний клуб, де учні періодично обговорюють різні важливі й актуальні питання. На черговому засіданні порушують тему професійного вибору. Ви з іншими учасниками ділитеся своїми поглядами:

- *які професії вам подобаються;*
- *які професії зараз перспективні;*
- *що важливіше для молодшої людини: стабільність чи самореалізація;*
- *як впливають на вибір професії сім'я, школа, суспільство;*
- *що важливіше - робота, яка справді подобається, чи висока заробітна плата;*
- *чи може професія з високою зарплатою компенсувати те, що вона «не до душі»;*
- *чи може штучний інтелект замінити людей у креативних професіях.*

Ви з другом або подругою згадуєте свій досвід дистанційного навчання й розмірковуєте, як змінюються умови праці однієї і тієї ж професії залежно від формату роботи – в офісі чи дистанційно. Ви порівнюєте декілька професій й обговорюєте:

- *які уміння потрібні працівникові в офісі, а які – у дистанційному форматі;*

- *чи змінюються комунікативні навички залежно від формату роботи;*
- *як середовище впливає на самодисципліну та мотивацію;*
- *які професії найбільше «відчувають» різницю між офлайн- та онлайн-форматом;*
- *які переваги й недоліки має кожен формат.*

Тема 8. Україна

Ви з другом / подругою чекаєте на майбутні канікули. У вас буде можливість для подорожі, але лише в одне місто України. Тому треба добре подумати й вибрати найцікавіший варіант, порівнявши декілька міст. Ви обговорюєте:

- *які українські міста вам подобаються й чому;*
- *чи хочете ви знову відвідати якесь місто, чи спробувати щось нове;*
- *які переваги є в кожного міста;*
- *які є недоліки або можливі труднощі під час відвідування цих міст;*
- *які місця варто побачити в кожному місті.*

До вас скоро приїде давній приятель з іншої країни. Ви з другом/подругою думаєте, які визначні місця України йому варто відвідати. Ви обговорюєте:

- *які історичні пам'ятки найкраще демонструють українську культуру;*
- *що обрати: природні локації, стародавні фортеці чи музеї;*
- *чим ці місця можуть здивувати або вразити іноземця;*
- *які місця порадити, враховуючи інтереси й захоплення гостя;*
- *який транспорт обрати, щоб дістатись до обраних місць.*

На уроці розгортається дискусія про те, чи добре Україна представляє свої історичні місця й пам'ятки в світі. Ви з однокласниками розмірковуєте:

- *які пам'ятки України найбільше впізнають за кордоном;*
- *які менш відомі місця варто популяризувати активніше;*
- *чи впливає популяризація культурної спадщини на національну ідентичність;*
- *яким чином можна популяризувати туристичні місця;*
- *як сучасні технології можуть допомогти популяризації;*
- *чи достатньо в Україні туристичної інфраструктури;*
- *який досвід інших країн варто перейняти.*

Тема 9. Країни, мова яких вивчається

На уроці ви дізнались багато нового про країни виучуваної мови. Після уроку ви з однокласниками розмірковуєте, в яких містах цих країн було б приємно провести вихідні. Ви обговорюєте:

- *які міста здаються найбільш привабливими для короткої поїздки;*
- *що хочеться побачити під час подорожі;*
- *чим міста відрізняються одне від одного;*
- *яке місто найкраще підійде саме вам і чому;*
- *якими будуть маршрут і транспорт.*

Ваш клас відвідав віртуальну екскурсію визначними місцями країни виучуваної мови. Під час уроку ви ділитесь своїми враженнями та формуєте список місць, які варто рекомендувати для майбутніх подорожей. Ви обговорюєте:

- *яку інформацію ви дізналися під час віртуальної екскурсії;*

- які пам'ятки здались найцікавішими;
- які локації варто відвідати особисто;
- чому саме ці місця приваблюють;
- пам'ятки, які здаються переоціненими;
- які місця ви порадили б обов'язково відвідати й чому.

2.3.3. ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Умовні позначки

- – індивідуальна робота;
- – робота в парах;
- – робота в групах.

Тема 1. Я, моя родина, мої друзі Особисті дані

 Учні створюють презентацію, де розповідають про себе.

Завдання проекту:

- Назвати своє ім'я, прізвище, вік і місце народження (*Мене звали .... Мені ... років. Я народився у ...*).
- Розповісти про своє навчання (*Я навчаюся у 9-му класі в .... Мені подобається читати та грати у футбол.*).
- Поділитися улюбленими заняттями у вільний час (*У вільний час я люблю слухати музику й зустрічатися з друзями.*).

Індивідуальність людини

 Учні готують коротку презентацію або постер про себе, описуючи риси характеру, особистісні якості.

Завдання проекту:

- Назвати свої якості та недоліки (*Я дружелюбний, креативний та працьовитий, але іноді можу бути нетерплячим*).
- Розповісти, що робить тебе особливим (*Я унікальний, тому що я...*).
- Пояснити, як твої інтереси й хобі впливають на твою особистість (*Спорт допомагає мені бути дисциплінованим й товариським*).
- Порівняти себе з друзями й членами родини (*Моя сестра серйозніша, але в мене краще почуття гумору*).

Формування особистості

 Учні готують презентацію або постер про свою родину та її вплив на формування особистості.

Завдання проекту:

- Назвати членів своєї родини (*Я живу з батьками та молодшим братом*).
- Розповісти про те, як родина допомагає формувати твої цінності та характер (*Мама навчила мене бути чесним, а батько — бути відповідальним*).

- Додати приклади спільних занять чи традицій та їхній вплив на членів родини (*Ми часто святкуємо всією родиною, це єднає нас*).
- Пояснити, чому родина важлива для тебе (*Моя сім'я підтримує мене та допомагає мені приймати виважені рішення*).

Автобіографія

 Учні складають інфографіку про важливі та цікаві моменти у своєму житті.

Завдання проєкту:

- Розповісти про дитинство та важливі події (*Я народився в ... Коли мені було ..., я почав ходити до дитячого садка*).
- Назвати досягнення й особливі моменти життя (*Минулого року я виграв шкільні змагання з настільного тенісу*).
- Пояснити, як ці події вплинули на твою особистість (*Школа допомогла мені стати більш комунікабельним*).

Тема 2. Природа і погода

Довкілля

 Учні в групах створюють презентацію або буклет про стан довкілля у своєму місті чи селі.

Завдання проєкту:

- Описати природу свого краю (*У моєму місті є три парки, річка й ліс поруч*).
- Пояснити, які екологічні проблеми існують (*Забруднення повітря і сміття – серйозні проблеми мого міста; спалювання листя – проблема мого села*).
- Порівняти стан довкілля в різних місцях (*Повітря в сільській місцевості чистіше, ніж у великих містах*).
- Запропонувати шляхи покращення ситуації (*Нам слід більше користуватися громадським транспортом, ніж власними автомобілями, бо це зменшує кількість викидів*).

Охорона довкілля

 Працюючи групами, учні готують презентації або плакати про захист природи.

Завдання проєкту:

- Назвати основні екологічні загрози (*Вирубка лісів, глобальне потепління, забруднення води*).
- Пояснити, як вони впливають на планету (*Вони руйнують середовища існування тварин та шкодять здоров'ю людей*).
- Розповісти, що кожен може зробити для збереження природи (*Ми можемо садити дерева, переробляти папір та економити воду*).
- Створити власне екологічне гасло (*«Збережіть природу – збережіть своє майбутнє!»*).

Рослинний і тваринний світ

 Групи школярів створюють презентації або буклети про різноманіття флори та фауни України.

Завдання проєкту:

- Назвати рослини, які ростуть у вашій місцевості, і тварин, які живуть в Україні і своєму краї (*У нашому регіоні ростуть дуби й сосни, в лісах живуть лисиці, олені та дикі кабани*).
- Розповісти про рідкісні або зникаючі види (*Рись та зубр – рідкісні тварини в Україні*).
- Пояснити, як люди можуть їх захищати (*Люди повинні захищати ліси та припинити полювання на тварин, що зникають*).

Тема 3. Одяг Мода

🗉👥 Учні групами створюють постери або презентації про модні тенденції та роль моди у самовираженні людини.

Завдання проекту:

- Пояснити, що таке мода (*Мода – це тимчасове панування певного смаку, що охоплює одяг, взуття, аксесуари, зачіски тощо*).
- Назвати різні стилі одягу (*повсякденний, спортивний, вінтажний*).
- Порівняти моду сьогодні й у минулому (*Сьогодні мода змінюється швидше, ніж у минулому. Сьогодні мода смілива і дуже динамічна*).
- Розповісти про вплив відомих людей та соцмереж (*Знаменитості та інфлюенсери часто задають нові модні тренди*).
- Висловити власні думки про значення моди (*Завдяки моді кожна людина може створити свій унікальний стиль і виявити власну індивідуальність*).

Елементи одягу

🗉👥 Дев'ятикласники в групах створюють мінікаталоги або постери про різні види одягу, взуття та аксесуарів для різних сезонів і ситуацій.

Завдання проекту:

- Назвати різні елементи одягу (*футболка, джинси, шорти, куртка, сукня*).
- Пояснити, коли і де їх носять (*Взимку ми носимо теплі пальта та чоботи*).
- Порівняти одяг для школи, відпочинку й свят (*Шкільний одяг зазвичай простий, а святковий – яскравий та стильний*).
- Пояснити, чому важливо вибирати зручний одяг відповідно до сезону і ситуації (*Це допомагає нам відчувати впевненість та виразити свою індивідуальність*).

Тема 4. Засоби масової інформації Інтернет, телебачення і радіо

🗉👥 Групи учнів створюють презентації або постери про роль інтернету, телебачення та радіо в житті сучасної людини.

Завдання проекту:

- Пояснити, яку роль відіграють інтернет, телебачення і радіо (*Вони допомагають людям отримувати інформацію й розслаблятися, відпочивати*).
- Назвати, що саме люди роблять за допомогою цих засобів (*Ми дивимося фільми, слухаємо музику, читаємо новини, спілкуємося й навчаємося онлайн*).
- Порівняти ці засоби комунікації (*Телебачення найкраще дивитись вдома, а радіо добре слухати в дорозі*).

- Розповісти, які засоби отримання інформації найпопулярніші серед молоді (*Більшість підлітків користуються інтернетом більше, ніж телебаченням чи радіо*).

- Пояснити, як ці засоби впливають на наше життя (*Вони формують наші думки й допомагають нам залишатися на зв'язку зі світом*).

Спілкування в мережі Інтернет

👤 Учні в групах створюють презентацію про онлайн-комунікацію та список правил безпечного спілкування в мережі Інтернеті.

Завдання проєкту:

- Назвати засоби спілкування онлайн (*Люди використовують чати, відеодзвінки, електронні листи та соціальні мережі*).

- Назвати переваги онлайн-спілкування (*Це швидко, легко об'єднує людей по всьому світу*).

- Пояснити ризики спілкування в інтернеті (*Можуть бути фальшиві акаунти, цькування або крадіжка персональних даних*).

- Розповісти, як залишатися в безпеці онлайн (*Ніколи не передавайте особисті дані та використовуйте надійні паролі*).

- Порівняти онлайн і реальне спілкування (*Онлайн-спілкування зручне, але спілкування вживу більш живе й особисте*).

Улюблена радіо-телепередача

👤 Учні готують усну презентацію або постер про свою улюблену передачу або шоу (ТБ, радіо, онлайн).

Завдання проєкту:

- Назвати улюблену передачу або шоу (*Моя улюблена телепередача — «Планета Земля»*).

- Описати, про що ця передача або шоу (*Вона про природу та тварин з усього світу*).

- Пояснити, чому вона подобається (*Мені подобається, бо це цікаво і вчить нас берегти природу*).

- Пояснити, у чому цінність цієї передачі (*Ця передача допомагає нам вивчати нове та розширювати свій кругозір*).

Тема 5. Молодіжна культура

Течії молодіжної культури

👤 Учні в групах створюють презентації або постери про різні молодіжні течії, їхній стиль, інтереси та цінності.

Завдання проєкту:

- Назвати популярні молодіжні течії.

- Пояснити, що об'єднує представників цих груп (*Вони мають схожі інтереси, моду та спосіб життя*).

- Порівняти різні течії між собою (*Скейтери більш спортивні, тоді як геймери надають перевагу технологіям*).

- Пояснити, чому молоді люди приєднуються до таких груп (*Вони хочуть самовиражатися та знаходити однодумців*).

Молодіжні організації

👤 Працюючи групами, учні готують короткі звіти або презентації про українські та міжнародні молодіжні організації, їхню діяльність.

Завдання проєкту:

- Навести приклади молодіжних організацій («Пласт»).
- Розповісти про їхню мету (*Вони допомагають молодим людям розвивати різні навички, а також допомагають та брати участь у соціальних проєктах*).
- Описати, що роблять учасники (*Вони займаються волонтерством, захищають природу, організують заходи та навчаються лідерства*).
- Пояснити, в чому користь участі в таких організаціях (*Це навчає працювати в команді, бути відповідальними за свої дії, допомагати громаді*).

Клуби за інтересами

👤 Групи учнів створюють буклети або презентації про різні види клубів за інтересами та їхні переваги.

Завдання проєкту:

- Назвати наявні або уявні клуби або гуртки (*драматичний, шаховий, науковий, танцювальний*).
- Розповісти, чим займаються члени клубу (*Учасники малюють картини, грають у виставах або проводять експерименти*).
- Висловити думки, чому учням можуть подобатись певні клуби за інтересами (*It's fun, creative, and helps make new friends*).
- Пояснити, у чому полягає користь від хобі або членства в тому чи тому клубі за інтересами (*Це розвиває таланти й допомагає учням відпочити після школи*).

Тема 6. Наука і технічний прогрес

Відомі вчені та винахідники

👤 Учні в групах створюють презентації або постери про відомих науковців або винахідників, розповідають про їхній внесок у розвиток науки.

Завдання проєкту:

- Назвати вченого або винахідника (*Ісаак Ньютон, Марія Кюрі, Нікола Тесла*).
- Розповісти про його /її досягнення (*Марія Кюрі відкрила радій і отримала дві Нобелівські премії*).
- Розказати, як вплинув винахід на життя людства (*Його винахід лампочки змінив спосіб життя людей*).
- Пояснити, чому люди повинні знати й пам'ятати про цього вченого (*Знання про видатних учених надихають нас навчатися і продовжувати наукові пошуки*).

Винаходи

👤 Групи школярів створюють буклети або презентації про важливі винаходи і їхній вплив на життя людей.

Завдання проєкту:

- Назвати відомі винаходи (*колесо, друкарський станок, телефон, комп'ютер, літак, лампочка ...*).
- Пояснити, хто їх створив і коли (*Олександр Грем Белл винайшов телефон 1876 року*).

- Розповісти, як вони змінили життя людей (*Комп'ютери допомагають людям працювати, спілкуватися й навчатися*).
- Пояснити, який винахід учасники групи вважають найкориснішим і чому (*Я вважаю, що інтернет найкорисніший, бо він об'єднує людей і містить безліч інформації*).

Сучасні пристрої в житті і побуті

 Учні, працюючи групами, створюють презентації або інфографіку про сучасні технологічні пристрої та їхнє використання в різних місцях.

Завдання проєкту:

- Назвати кілька сучасних пристроїв (*смартфони, ноутбуки, планшети, пристрої для розумного дому, 3D-принтери*).
- Пояснити, для чого вони потрібні (*Смартфони призначені для спілкування, отримання інформації та розваг*).
- Розповісти, як вони полегшують повсякденне життя (*Пристрої розумного дому економлять час*).
- Вказати, які пристрої учні використовують найчастіше і чому (*Я використовую свій планшет щодня для навчання й читання книжок*).

Тема 7. Робота і професія

Характеристика професій

 Учні створюють презентації або постери про різні професії, описуючи їхні особливості, обов'язки та вимоги.

Завдання проєкту:

- Назвати популярні професії (*програміст, лікар, учитель, інженер, художник*).
- Назвати і схарактеризувати основні обов'язки кожної професії (*Лікарі лікують пацієнтів. Вчителі допомагають учням навчатися*).
- Розповісти, які навички потрібні для цих професій на думку учнів (*Вчителям потрібне терпіння, митцям – креативність*).
- Пояснити, яку професію учні вважають цікавою і чому (*Я думаю, що бути науковцем цікаво, бо ти відкриваєш нові речі*).

Нахили і здібності

 Учні створюють анкету або презентацію про свої здібності й нахили і пов'язують їх із можливими професіями.

Завдання проєкту:

- Назвати свої сильні сторони та інтереси (*Я добре малюю і люблю працювати з комп'ютером*).
- Пояснити, як вони можуть допомогти в різних професіях (*Креативність допоможе мені стати дизайнером*).
- Назвати здібності, що є необхідними для людей різних професій (*Люди, які добре розбираються в математиці, можуть бути інженерами або бухгалтерами*).
- Розповісти, які вміння учні хотіли б розвинути (*Я хочу покращити свої вміння публічних виступів*).

Вибір професії

 Учні створюють презентації або буклети про вибір професії й фактори, що впливають на рішення.

Завдання проєкту:

- Назвати фактори вибору професії (*інтереси, здібності, зарплата, вимоги до роботи, особисті цінності*).
- Порівняти різні професії (*Робота поліцейського небезпечніша, ніж робота офісного працівника*).
- Пояснити, як сім'я й друзі можуть впливають на вибір (*Батьки часто радять, а друзі діляться досвідом*).
- Висловити власну думку: якою має бути ідеальна робота (*Ідеальна робота має бути цікавою та корисною для суспільства*).

Професійні якості

 Учні створюють постери або презентації про важливі професійні якості для різних спеціальностей.

Завдання проєкту:

Назвати важливі професійні якості (*відповідальність, креативність, командна робота, терпіння, комунікабельність*).

Пояснити, чому вони важливі для певних професій (*Вчителеві потрібно терпіння, щоб працювати з учнями*).

Обговорити, які якості важко розвивати (*Важко навчитися терпіння, але воно необхідне для представників багатьох професій*).

Розповісти, як професійні якості впливають на успіх (*Вони допомагають людям добре виконувати свою роботу, бути успішними, мати повагу*).

Тема 8. Україна

Великі міста

 Учні створюють презентації або інфографіку про найбільші міста України, їхні особливості й значення для країни.

Завдання проєкту:

- Назвати кілька великих міст України (*Київ, Львів, Харків, Одеса, Дніпро*).
- Розповісти про особливості кожного міста (*Київ – столиця та культурний центр. Одеса – портове місто на Чорному морі*).
- Пояснити, чим ці міста можуть приваблювати людей (*Великі міста пропонують більше розваг та кращу інфраструктуру*).
- Додати цікаві факти про ці міста (*Дніпро має одну з найдовших набережних у Європі*).

Визначні місця й історичні пам'ятки

 Учні створюють презентації або постери про відомі історичні та культурні пам'ятки України.

Завдання проєкту:

- Назвати відомі пам'ятки України (*Києво-Печерська лавра, Львівська опера, Кам'янець-Подільський замок*).

- Розповісти про їхню історію та значення (*Києво-Печерська лавра – історичний монастир та об'єкт ЮНЕСКО*).
- Пояснити, чим вони важливі й чому варто їх відвідати (*Вони показують культуру, архітектуру й історію України*).
- Висловити власні думки про улюблені пам'ятки (*Мені подобається Кам'янець-Подільський замок, бо він схожий на казкову фортецю*).

Тема 9. Країни виучуваної мови **Великі міста**

 Учні створюють презентації або плакати про найбільші міста країни, мову якої вивчають.

Завдання проєкту:

- Назвати великі міста цієї країни (*Лондон, Бірмінгем, Манчестер, Глазго*).
- Розповісти про особливості кожного міста (*Лондон – столиця та культурний центр. Манчестер славиться футболом та музикою*).
- Розповісти про визначні місця у великих містах (*У Лондоні можна побачити Лондонський Тауер і Букінгемський палац*).
- Висловити власну думку, яке місто хотіли б відвідати й чому (*Я хотів би відвідати Ліверпуль, бо мені подобаються Бітлз і я вболіваю за місцевий футбольний клуб*).

Визначні місця й історичні пам'ятки

 Учні створюють презентації або постери про відомі історичні й культурні пам'ятки країни, мову якої вивчають.

Завдання проєкту:

- Назвати кілька відомих пам'яток і визначних місць (*Біг-Бен, Лондонський Тауер, Единбурзький замок, Стоунхендж*).
- Розповісти про ці пам'ятки, їхню історію та значення (*Біг-Бен – відома годинникова вежа в Лондоні. Единбурзький замок – історична фортеця*).
- Висловити власну думку про найцікавіші пам'ятки, які хотілося б відвідати (*Мені подобається Единбурзький замок, бо він розташований на високому пагорбі та має дивовижні краєвиди*).

2.3.4. МЕДІАЦІЯ

Тема: Кіно і театр

1. Текстуальна медіація

Завдання: Прочитайте афішу іноземною мовою про театральну виставу та перекажіть основну інформацію. Зверніть увагу на назву вистави, дату, час, вартість квитків, місце проведення та короткий опис сюжету.

2. Концептуальна медіація

Завдання: Після перегляду трейлера фільму іноземною мовою складіть короткий огляд фільму, вказуючи жанр, основні події й поділіться власними враженнями.

3. Комунікативна медіація

Завдання: Ваш друг з іншої країни хоче дізнатися про популярні українські театри. Розкажи йому іноземною мовою, які театри варто відвідати, перебуваючи в Україні / вашому місті, які їхні особливості та які вистави там показують.

Тема: Шкільне життя

1. Текстуальна медіація

Завдання: Ви берете участь в програмі академічного обміну і навчаєтесь в зарубіжній школі. Ознайомся з інструкцією щодо правил поведінки в навчальному закладі та перекажіть основні пункти.

2. Концептуальна медіація

Завдання: Порівняйте шкільний розклад української школи з розкладом іноземної школи, вказуючи подібності та відмінності.

3. Комунікативна медіація

Завдання: Один з нових учнів по обміну не розуміє інструкції щодо правил користування шкільною бібліотекою. Поясніть йому іноземною мовою, як і коли можна брати книги, що робити в разі втрати, та як поводитись у бібліотеці.

Тема: Подорожі

1. Текстуальна медіація

Завдання: Прочитайте інструкцію щодо оформлення візи іноземною мовою та схарактеризуйте основні кроки для подачі документів.

2. Концептуальна медіація

Завдання: Після перегляду відео про визначні місця України, складіть іноземною мовою список місць, які варто відвідати, та короткий опис кожного.

3. Комунікативна медіація

Завдання: Ваш зарубіжний друг не розуміє, як оформити проїзний документ у вашому місті. Поясніть йому, що потрібно зробити і в якій послідовності.

Тема: Література

1. Текстуальна медіація

Завдання: Прочитайте рецензію на книжку та перекажіть іноземною мовою основні ідеї, сюжет та враження рецензента. Висловіть власну думку.

2. Концептуальна медіація

Завдання: Порівняйте українську та іноземну народні казки, вказуючи спільні теми, персонажів та мораль.

3. Комунікативна медіація

Завдання: Ваш іноземний друг цікавиться українською літературою. Розкажіть йому іноземною мовою про відомих українських письменників та їхні твори.

Тема: Засоби масової інформації

1. Текстуальна медіація

Завдання: Прочитайте одну з нещодавніх новин та перекажіть основні факти вашому іноземному другу: хто, що, де, коли та чому.

2. Концептуальна медіація

Завдання: Порівняйте подачу однієї новини в українських та іноземних ЗМІ, вказуючи відмінності в стилі, акцентах та деталях.

3. Комунікативна медіація

Завдання: Ваш друг з іншої країни хоче дізнатися про ситуацію в Україні. Поясніть йому основні події іноземною мовою, використовуючи інформацію з українських новин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е. та ін. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: Теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*. Київ.

Державний стандарт базової середньої освіти. (2020). *Постанова Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2020 р. № 898*. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

Державний стандарт початкової освіти. (2019). *Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. № 87 (зі змінами в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>

Ляшенко, О. І., & Топузов, О. М. (2021). Науковий супровід модернізації змісту базової середньої освіти: проблеми і виклики. *Український педагогічний журнал*, 4, 29–36. <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/247/194>

Мартинова, Р. Ю. (2004). *Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов: монографія*. Київ: Вища школа.

Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти / Редько, В. Г., Шаленко, О. П., Сотникова, С. І., Коваленко, О. Я., Коропецька, І. Б., Якоб, О. М., Самойлюкевич, І. В., Добра, О. М., & Кіор, Т. М. (2021). *Рекомендовано МОН України: наказ від 12.07.2021 р. № 795*. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Inozemni.movy.5-9-kl/Inoz.mov.5-9-kl.Redko.ta.in.14.07.pdf>

Ніколаєва, С. Ю. (наук. ред.). (2003). *Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання*. Київ: Ленвіт.

Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. (2016). Київ: МОН України. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainskashkola-compressed.pdf>

Полонська, Т. К. (2017). Сутність компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 22(1), 294–300. Кам'янець-Подільський.

Про освіту: Закон України. (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Редько, В. Г. (2018). Теоретико-методичні засади компетентнісно-діяльнісної технології навчання іноземних мов. *Fundamental and Applied Researches in Practice of Scientific Schools*, 2(26), 313–320.

Редько, В. Г. (2020). (ред.). *Дидактичні та методичні засади компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі: навчально-методичний посібник*. Київ.

Редько, В. Г. (2021). Концептуальні засади визначення цілей, змісту і структури модельних навчальних програм з іноземних мов для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти. *Український педагогічний журнал*, 4, 116–125. <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/263/206>

Редько, В. Г. (2021). Дидактичне моделювання мовленнєвих ситуацій як засобів компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти. *Український педагогічний журнал*, 1, 30–42.

Рекомендація Європейського парламенту та Ради від 22 травня 2018 року про ключові компетентності для навчання впродовж життя. (2018). *Official Journal of the European Union*, 4.6. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7)

Рядчен, D.-S., & Салганік, Л. Н. (ред.). (2003). *Key Competencies for Successful Life and Well-Functioning Society*. Göttingen: Hogrefe and Huber Publishers.

Савченко, О. Я. (2018). *Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти: іншомовна галузь. Іноземна мова* (розробл. під кер. наказу МОН України від 21.03.2018 № 268). <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

Сидун, М. М. (2012). До проблеми класифікації мовленнєвих ситуацій у професійній діяльності вчителя іноземної мови початкової школи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота»*, 24, 150–153.

Симоненко, Т. В. (2006). *Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: монографія*. Черкаси: Вид. О. Ю. Вовчок.

Словник-довідник з української лінгводидактики / за заг. ред. Пентилюк М. І. (2015). Київ: Ленвіт.

Сотникова, С. І., & Гоголева, Г. В. (2020). *Німецька мова (7-й рік навчання), 7 клас: підручник для закладів загальної середньої освіти*. Харків: Ранок.

Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. England: Pearson Education Limited.

Pinter, A. M. (2006). *Teaching Young Language Learners*. Oxford: Oxford University Press.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Авторський колектив:
Редько Валерій Григорович
Горошкін Ігор Олександрович
Пасічник Олександр Сергійович
Яковчук Михайло Володимирович

за заг. ред. Горошкіна І.О.

**МОВЛЕННЄВІ СИТУАЦІЇ У ПРОЦЕСІ КОМПЕТЕНТІСНО
ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО
СПІЛКУВАННЯ
УЧНІВ 7–9 КЛАСІВ**

(Навчальний посібник)

[Електронне видання]

Видавництво «Педагогічна думка»
04053, м. Київ,
вул. Січових Стрільців, 52-а, корп. 2;
тел./факс: (044) 481-38-85
e-mail: book-xl@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 3563 від 28.08. 2009 р.